رۇت

يۇنۇس

ئەستىر

مۇقەددەس كىتابتىن پارچىلار

ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى

كىرىش سۆز

«رۇت، ئەستىر ۋە يۇنۇس» لار مۇقەددەس كىتابنىڭ تەۋراتتىن ئىبارەت قىسمىدىن ئېلىنغاندۇر.

مۇقەددەس كىتابنىڭ قولىڭىزدىكى بۇ ئۈچ قىسمى ئىسرائىللار (يەھۇدىيلار ياكى ئىبرانىيلار دەپمۇ ئاتىلىدۇ) تارىخىنىڭ ئوخشاش بولمىغان دەۋرلىرىنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ. ئىسرائىللار مىسىردىن چىقىپ، كەنئان زېمىنىغا كەلگەندىن كېيىن، ئۇلار خۇدا تەيىنلىگەن ھاكىملار تەرىپىدىن باشقۇرۇلىدۇ. رۇت ھەققىدىكى ۋەقە دەل مۇشۇ مەزگىلدە يۈز بەرگەندۇر. كېيىنچە خۇدا ئىسرائىللارنىڭ پادىشاھ تەيىنلەش تەلىپىگە قوشۇلىدۇ. ئىسرائىللار ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنۇۋەرگەچكە، خۇدا ئۇلارنى جازالاپ، بابىلنىڭ ئۇلارنى بېسىۋېلىشىغا يول قويىدۇ. بابىللىقلار ئىسرائىللارنى ئۆز يۇرتلىرىدىن

قوغلاپ چىقىرىپ، ئۇلارنى بابىلدا سۈرگۈندە ياشاشقا مەجبۇر قىلدى. يۇنۇس بۇ ئىشلار يۈز بېرىشتىن سەل بۇرۇن ياشىغان بىر پەيغەمبەردۇر. ئەستىر ھەققىدىكى ۋەقەلىكلەر بولسا ئىسرائىللار سۈرگۈندە ياشاۋاتقان مەزگىلدە يۈز بەرگەندۇر.

بىز سىزنىڭ مۇقەددەس كىتابنىڭ بۇ قىسىملىرىنى ئوقۇش ئارقىلىق خۇدا ۋە ئۇنىڭ مېھىر-مۇھەببىتىنى تېخىمۇ چوڭقۇر چۈشىنىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمىز.

ئۇيغۇرچە «مۇقەددەس كىتاب» جەمئىيىتى

مۇندەرىجە

رۇت 3
يۇنۇس 29
ئەستىر 45

روث

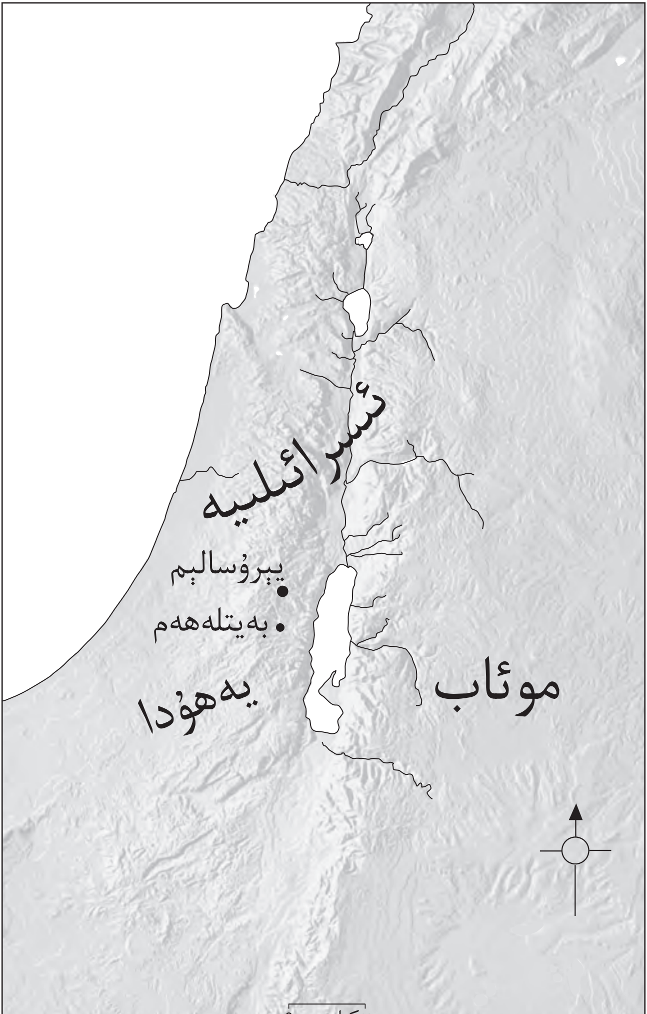
ئسرائیلیە
یێرووسالیم
بەیتلەهەم
یەهوودا
مۆئاب
0 کیلۆمیتر 60

رۇت

(قىسقىچە چۈشەندۈرۈش)

مۇقەددەس كىتابنىڭ «ھاكىملار» قىسمىدا خاتىرىلەنگەن كۆلپەتلىك كۈنلەر «رۇت»تىكى ۋەقەلەرنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشىدۇر. ھاكىملار ئىسرائىللار ئۈستىدىن ھۆكۈمرانلىق يۈرگۈزگەن چاغلار ئىسرائىللار كەنئان زېمىنىغا جايلاشقاندىن تارتىپ تاكى پادىشاھلىقنى قۇرۇشقىچە بولغان ۋاقىتنى يەنى تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 13-ئەسىردىن 11-ئەسىرگىچە بولغان ۋاقىتنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ھاكىملار ــ خۇدا تەرىپىدىن تەيىنلەنگەن ئادەملەر بولۇپ، ئۇلار ئەينى چاغدا ئۆز خەلقىنى يېتەكلەپ، ئۇلارنى قوشنا ئەللەرنىڭ بوزەك قىلىشىدىن قۇتۇلدۇراتتى. تىنچ ۋاقىتلاردا بولسا، ئۇلار خەلق ئارىسىدا سوت قىلاتتى.

«ھاكىملار»دا خۇدانىڭ خەلقىنىڭ قايتا-قايتا

پەرۋەردىگاردىن يۈز ئۆرگەنــدە ئۇچرىغان بالا-قازالىرى يېزىلغان. دەل بۇنىڭ ئەكســىچە، مۇقەددەس كىتابنىڭ «رۇت» دېگەن قىســمىدا پەرۋەردىگارغا ئىخلاســمەن بىرقانچە قەھرىمانلارنىڭ پەيــدا بولغانلىقى ھەمدە يات مىللەتنىڭ بىر ئەزاسىنىڭ ئىسرائىل خەلقى ئېتىقاد قىلىپ كەلگــەن خۇداغا يۈزلىنىشــى بىلــەن بەختلىك بولۇپ، خۇدانىڭ ســادىق خەلقىنىڭ بىر ئەزاســىغا ئايالىنغانلىقى يېزىلغاندۇر.

كىتابىمىزدىكى باش شــەخس رۇت موئابلىق بولۇپ، ئۇ بىر ئىســرائىلغا نىكاھلىنىدۇ. ئېرى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن، قېيىنانىســىغا چوڭقۇر ۋاپادارلىقىنى كۆرسىتىپ، ئۇنىڭ بىلــەن بىرگە ئىســرائىلىيەگە بارىدۇ. شــۇنداقلا ئىســرائىللار ئېتىقــاد قىلىــپ كەلگەن خۇدانــى قوبۇل قىلىدۇ.

ئاخىرىدا ئالدىنقى ئېرىنىڭ ئىســرائىل تۇغقانلىرىدىن بىرىگە نىكاھلىنىدۇ. ئۇنىڭ ئەۋلادىدىن ئىسرائىلنىڭ ئۇلۇغ پادىشاھى داۋۇت كېلىپ چىقىدۇ.

تېزىس:

1. ئەلىمەلەك ئائىلىسىنىڭ موئاب ئېلىگە بېرىشى (1-باب 1-ئايەتتىن 5-ئايەتكىچە)
2. نائومى بىلەن رۇتنىڭ بەيتلەھەمگە قايتىپ كېلىشى (1-باب 6-ئايەتتىن 22-ئايەتكىچە)
3. رۇتنىڭ بوئازنىڭ ئېتىزىدا باشاق تېرىشى (2-باب)
4. رۇتنىڭ خامانلىقتا بېرىپ، بوئاز بىلەن كۆرۈشۈشى (3-باب)
5. بوئازنىڭ رۇتنى نىكاھىغا ئېلىشى (4-باب 1-ئايەتتىن 12-ئايەتكىچە)
6. پادىشاھ داۋۇت بوئاز بىلەن رۇتنىڭ ئەۋلادىدۇر (4-باب 13-ئايەتتىن 22-ئايەتكىچە)

رۇت

ئەلىمەلەك ئائىلىسىنىڭ موئاب ئېلىگە بېرىشى

1 [1-2]ئىسرائىلىيەگە ھاكىملار ھۆكۈمرانلىق قىلغان
چاغلاردا، دۆلەت ئىچىدە قەھەتچىلىك يۈز بەردى.
ئۇ چاغدا يەھۇدا زېمىنىنىڭ ئەفراتا رايونىدىكى بەيتلەھەم
شەھىرىدە ئەلىمەلەك ئىسىملىك بىر كىشى بار ئىدى. ئۇ
يۇرتىدىن ئايرىلىپ، خوتۇنى نائومى شۇنداقلا ماھلون ۋە
كىليون ئىسىملىك ئىككى ئوغلىنى ئېلىپ، موئاب ئېلىگە
بېرىپ، ئۇ يەردە ۋاقىتلىق تۇردى. ئۇلار ئۇ يەردىكى
ۋاقىتتا [3]ئەلىمەلەك ئالەمدىن ئۆتۈپ، نائومى ئىككى
ئوغلى بىلەن قالدى. [4]ئىككى ئوغلى موئاب يۇرتىنىڭ

قىزلىرىدىن ئورپا ۋە رۇتلارغا ئۆيلەندى. ئۇلار ئۇ يەردە ئون يىلچە ياشىغاندىن كېيىن، [5]ماھلون ۋە كىلىيونلارمۇ ۋاپات بولۇپ، نائومى پەرزەنتسىز تۇل بولۇپ قالدى.

نائومى بىلەن رۇتنىڭ بەيتلەھەمگە قايتىپ كېلىشى

[6]نائومى موئابتا تۇرغان ۋاقتىدا پەرۋەردىگارنىڭ ئۆز خەلقىگە بەخت ئاتا قىلىپ، ئۇلارغا مول ھوسۇل بەرگەنلىكىنى ئاڭلاپ، يۇرتىغا قايتماقچى بولدى. [7]ئۇ ئىككى كېلىنى بىلەن بىللە بۇرۇن تۇرغان ماكانىدىن ئايرىلىپ، يەھۇدا زېمىنىغا قاراپ مېڭىش يولىدا [8]ئىككى كېلىنىگە:

— سىلەر ئەمدى ئاناڭلارنىڭكىگە قايتىپ كەتسەڭلار. سىلەر ماڭا ۋە مەرھۇملىرىڭلارغا ياخشى قارىغىنىڭلاردەك، پەرۋەردىگارمۇ سىلەرگە ياخشىلىق ئاتا قىلغاي. [9]پەرۋەردىگار سىلەرنىڭ يەنە نىكاھلىنىپ، ئۆيلۈك-ئوچاقلىق بولۇپ، ئامانلىقتا ياشىشىڭلارنى نېسىپ قىلسۇن، — دېدى.

شۇنىڭ بىلەن نائومى ئۇلارنى سۆيۈپ قويدى، لېكىن ئىككى كېلىن:

[10]— ياق! بىز سىز بىلەن بىللە ئۆز خەلقىڭىزنىڭ يېنىغا
كېتىمىز، — دەپ ئۇن سېلىپ، يىغلىشىپ كېتىشتى.
[11]بىراق نائومى:
— قىزلىرىم، قايتىپ كېتىڭلار! نېمىشقا مەن بىلەن
كېتىسىلەر؟ ئويلاپ بېقىڭلار، مەن يەنە سىلەرگە ئەر
بولىدىغان ئوغۇل تۇغالامدىمەن؟ [12]قايتىپ كېتىڭلار،
قىزلىرىم، مېڭىڭلار! مېنىڭ يېشىم نىكاھلىنىش يېشىدىن
ئۆتۈپ كەتتى. نىكاھلىنىشقا ئازراق ئۈمىدىنىمۇ بار دەيلى،
ئەگەر مەن بۈگۈنلا بىرسىگە تېگىپ، ئوغۇللۇق بولدۇممۇ
دەيلى، [13]سىلەر ئۇ ئوغۇللار بالاغەتكە يەتكۈچە كۈتۈپ
تۇرالامسىلەر؟ سىلەر باشقا ئەرگە تەگمەي ئۇلارنى
كۈتەلەمسىلەر؟ ياق! قىزلىرىم، بۇنداق بولۇشى مۇمكىن
ئەمەس. مېنى خۇدا ئۇردى. خۇدانىڭ ماڭا ئاتا قىلغان شور
پېشانىلىكىنى سىلەر تارتساڭلار توغرا بولمايدۇ، — دېدى.
[14]ئۇلار يەنە قاتتىق يىغلاشتى. ئورپا قېينانىسىنى
سۆيۈپ قويۇپ كەتتى. لېكىن رۇت قېينانىسىنى چىڭ
قۇچاقلىدى. [15]نائومى ئۇنىڭغا:
— رۇت، كېلىن سىڭلىڭ ئۆز خەلقىنىڭ ۋە ئىلاھىنىڭ

يېنىغا كەتتى. سەنمۇ ئۇنىڭ كەينىدىن قايتقىن! — دېدى.
[16]بىراق رۇت:
— مېنى سىزدىن تېنىپ قېشىڭىزدىن كېتىشكە زورلىماڭ. سىز نەگە بارسىڭىز، مەنمۇ شۇ يەرگە بارىمەن. سىز نەدە تۇرسىڭىز، مەنمۇ شۇ يەردە تۇرىمەن. سىزنىڭ خەلقىڭىز مېنىڭمۇ خەلقىم. سىزنىڭ خۇدايىڭىز مېنىڭمۇ خۇدايىم. [17]سىز قەيەردە ئۆلسىڭىز، مەنمۇ شۇ يەردە ئۆلىمەن ۋە شۇ يەرگە كۆمۈلىمەن. ئۆلۈمدىن باشقا ھېچقانداق نەرسە بىزنى ئايرىۋېتەلمەيدۇ! ئەگەر مەن بۇ قەسىمگە ئەمەل قىلمىسام، پەرۋەردىگار مېنى قاتتىق جازالىسۇن، — دېدى.
[18]رۇتنىڭ ئۆزى بىللە بېرىشنى شۇنچىلىق كۈچلۈك تەلەپ قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن نائومى ئۇنى قايتا زورلىمىدى.
[19]ئۇلار بىللە مېڭىپ بەيتلەھەمگە باردى. ئۇلار يېتىپ بارغاندا، پۈتۈن شەھەر خەلقى ھاياجانغا چۆمدى. ئاياللار ئەجەبلىنىپ، بىر-بىرىگە:
— ئۇ راستتىنلا نائومىمىدۇ؟ — دېيىشتى.

[20]نائومى:
ــ مېنى نائومى [مەنســى «يېقىملىق»] دېمەي، مارا [مەنسى «ئاچچىق»] دەڭلار! ــ دېدى. ئۇ يەنە ئۇلارغا:
ــ ھەممىگە قادىر خۇدا مېنى شــور پېشانە قىلدى.
[21]مەن يۇرتۇمدىــن كەتكىنىمدە بەختلىك ئىدىم، لېكىن ھازىر پەرۋەردىــگار مېنى ھەممىدىــن مەھرۇم قىلدى. پەرۋەردىگار مېنى ئەيىبلىدى، ھەممىگە قادىر خۇدا ماڭا كۈلپەت سالدى. شــۇنداق تۇرسا، سىلەر مېنى نېمىشقا يەنە نائومى دەپ ئاتايسىلەر!؟ ــ دېدى.
[22]شــۇ تەرىقىدە نائومى ۋە ئۇنىــڭ موئابلىق كېلىنى رۇت موئابتىن قايتىپ كەلدى. ئۇلار بەيتلەھەمگە يېتىپ كەلگەندە، ئارپا ئورمىسى ئەمدى باشلانغانىدى.

رۇتنىڭ بوئازنىڭ ئېتىزىدا باشاق تېرىشى

2 [1]نائومىنىڭ بوئاز ئىسىملىك باي ھەم ئابرۇيلۇق بىر تۇغقىنى بار بولۇپ، ئۇ نائومىنىڭ ئېرى ئەلىمەلەكنىڭ جەمەتىدىن ئىدى. [2]بىر كۈنى رۇت نائومىغا:
ــ مېنىڭ ئېتىزغا بېرىپ باشــاق تېرىشــىمگە ماقۇل

بولسىڭىز، بېشىمنى سىلايدىغان بىرەر كىشىنىڭ كەينىدە
ئىشلەي، — دېدى.
— مەيلى، بارغىن، قىزىم، — دېدى نائومى.
3رۇت ئېتىزغا بېرىپ، ئورمىچىلارنىڭ كەينىدىن
مېڭىپ، چېچىلىپ كەتكەن ئارپا باشاقلىرىنى تەردى. بۇ
ئېتىز دەل بوئازنىڭ ئىدى.
4رۇت ئېتىزدا باشاق تېرىۋاتقاندا، بوئاز بەيتلەھەمدىن
كەلدى. ئۇ ئورمىچىلارغا:
— پەرۋەردىگار سىلەر بىللە بولغاي! — دەپ
سالام بەردى.
— پەرۋەردىگار سىزگە بەخت ئاتا قىلغاي! — دەپ
سالام قايتۇردى ئۇلار.
5بوئاز ئورمىچىلارغا مەسئۇل كىشىدىن:
— ئاۋۇ كىمنىڭ قىزى ئىكەن؟ — دەپ سورىدى.
6ئۇ:
— ئۇ موئابلىق قىز ئىكەن، نائومى بىلەن بىللە موئابتىن
كەپتۇ. 7ئۇ مەندىن ئورمىچىلارنىڭ كەينىدىن مېڭىپ،
باغلاملارنىڭ ئارىسىدىن يەرگە چېچىلىپ كەتكەن

باشاقلارنى تېرىۋېلىشنى تەلەپ قىلغانىدى. سەھەردىن
بېرى ئىشلەپ، كەپىدە پەقەت بىر ئاز ئارام ئېلىپ، يەنە
ئىشلەۋاتىدۇ، ــ دەپ جاۋاب بەردى.
[8]بوئاز رۇتنىڭ يېنىغا بېرىپ ئۇنىڭغا:
ــ ئەي قىزىم، گېپىمگە قۇلاق سال! سەن باشاقنى
باشقىلارنىڭ ئېتىزلىرىغا بېرىپ تەرمەي، بۇ يەردە قېلىپ،
ئايال خىزمەتكارلىرىمنىڭ قېشىدا تەرگىن. [9]ئەر خىزمەتكارلى-
رىم قەيەردە ئورما ئورسا، سەن ئاياڵ خىزمەتكارلىرىم بىلەن
بىللە ئاشۇ يەرگە بار. ئەر ئورمىچىلىرىمغا سېنى بوزەك
قىلماسلىقنى تاپىلايمەن. ئۇسسىساڭ، ئۇلار توشقۇزۇپ
قويغان كومزەكلەردىن سۇ ئېلىپ ئىچكىن، ــ دېدى.
[10]رۇت بوئازنىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ، بېشىنى يەرگە
تەگكۈزۈپ:
ــ مەن بىر مۇساپىر تۇرسام، نېمىشقا بېشىمنى سىلاپ،
بۇنچىۋالا غەمخورلۇق قىلىسىز؟ ــ دېدى.
[11]بوئاز ئۇنىڭغا:
ــ سەن تۇل قالغاندىن كېيىن قېيىناناڭغا قىلغان
ۋاپادارلىقىڭنى ئاڭلىغانىدىم. سېنىڭ ئاتا-ئاناڭ ۋە ئۆز

يۇرتۇڭدىن قانداق ئايرىلىپ، بۇ يات خەلق ئىچىگە قانداقچە
كېلىپ قالغانلىقىڭدىن تولۇق خەۋىرىم بار. [12]پەرۋەردىگار
قىلغان ياخشىلىقلىرىڭنى ئۆزۈڭگە ياندۇرغاي. سەن قانتى
ئاستىدا پاناھلىق ئىزدىگەن ئىسرائىللارنىڭ خۇداسى
پەرۋەردىگار ساڭا مول ئىلتىپاتىنى ياغدۇرغاي، — دېدى.
[13]رۇت ئۇنىڭغا:
— خوجام، سىز ماڭا بەك چوڭ ياخشىلىق قىلدىڭىز،
گەرچە مەن سىزنىڭ دېدەكلىرىڭىزدىن بولمىساممۇ، ماڭا
شۇنداق مۇلايىم سۆزلەرنى قىلىپ، كۆڭلۈمگە تەسەللى
بەردىڭىز، — دەپ جاۋاب قايتۇردى.
[14]تاماق ۋاقتى بولغاندا، بوئاز رۇتقا:
— قېنى، كەلگىن، نانغا ئېغىز تەگكىن. ئاچچىقسۇغا
تەگكۈزۈپ يېگىن، — دېدى.
رۇت ئورمىچىلار بىلەن بىللە ئولتۇردى. بوئاز ئۇنىڭغا
قوماچتىن ئېلىپ بەردى. ئۇ تويغۇچە يېدى ۋە ئاشۇرۇپ
قويدى. [15]رۇت ئورنىدىن تۇرۇپ يەنە باشاق تەرگىلى
كەتكەندە، بوئاز ئەر ئورمىچىلىرىغا:
— ئۇ ئورۇلغان باغلاملارنىڭ ئارىسىدا يىغىپ تەرسىمۇ

توســماقلار ۋە ئازار بەرمەڭلار. [16]ھەتتا ئۇنىڭ ئۈچۈن باغلاملاردىن ئاررىق سۇغۇرۇپ چىقىرىپ قويۇڭلار. ئۇنى ئەيىبلىمەڭلار، ــ دەپ تاپىلىدى.

[17]شۇنىڭ بىلەن رۇت كەچ كىرگۈچە ئېتىزدا ئىشلىدى. ئۇ تېرىپ كەلگەن باشاقلارنى سوقاندا، يېرىم خالتا دېگۈدەك دان چىقتى. [18]رۇت ئارپىسىنى ئېلىپ، شەھەرگە قايتىپ كەلگەندە، قېيىنانىسى ئۇنىڭ تەرگەن ئارپىسىنى كۆردى. رۇت ئېشىپ قالغان تامىقىنى ئېلىپ ئۇنىڭغا بەردى. [19]نائومى ئۇنىڭغا:

ــ بۈگۈن قەيەردىن تېرىپ كەلدىڭ؟ سەن كىمنىڭ ئېتىزىدا ئىش قىلدىڭ؟ ساڭا غەمخورلۇق قىلغان شۇ كىشىگە خۇدا رەھمەت قىلسۇن! ــ دېدى.

رۇت قېيىنانىسىغا ئۆزىنىڭ بوئازنىڭ ئېتىزىدا ئىشلىگەنلىكىنى ئېيتىپ بەردى. [20]نائومى روھلانغان ھالدا:

ــ ھايات بىزلەرگە مېھىر-شەپقىتىنى كۆرسىتىش بىلەن ئۆلۈپ كەتكەن ئەرلىرىمىزگە سادىق بولغان بوئازغا پەرۋەردىگار زور بەخت ياغدۇرسۇن! ــ دەپ دۇئا قىلدى. ئۇ يەنە:

— ئۇ كىشى بىزنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىمىزنىڭ بىرى
بولىدۇ. ئۇنىڭ بىزگە قاراش مەسئۇلىيىتى بار، — دېدى.
21— يەنە مېنىڭ تاكى ئورما ئاياغلاشقۇچە ئۆز
ئورمىچىلىرىنىڭ كەينىدىن باشاق تېرىشىمگە رۇخسەت
بەردى، — دېدى رۇت.
22نائومى كېلىنىگە:
— شۇنداق قىلغىن، قىزىم! بوئازنىڭ ئايال
خىزمەتكارلىرى بىلەن بىللە ئىشلىگىن. ئەگەر باشقا
كىشىلەرنىڭ ئېتىزلىرىغا بارساڭ، سېنى بوزەك قىلىشى
مۇمكىن، — دېدى.
23شۇنداق قىلىپ، رۇت ئارپا، بۇغدايلار ئورۇلۇپ
بولغانغا قەدەر، بوئازنىڭ ئايال خىزمەتكارلىرى بىلەن بىللە
باشاق تەردى. ئۇ قېيىنانىسى بىلەن بىللە تۇرۇۋەردى.

رۇتنىڭ خامانغا بېرىپ، بوئاز بىلەن كۆرۈشۈشى

3 1بىر مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن، نائومى كېلىنى رۇتقا:
— ھەي قىزىم، مەن ساڭا باشپاناھ بولىدىغان
بىر ئەر تاپاي. سەن ئەمدى ئۆي-ئوچاقلىق بولۇپ قالغىن.

[2]سەن ئايال خىزمەتكارلىرى بىلەن بىللە ئىشلىگەن
بوئازنىڭ بىزگە تۇغقان ئىكەنلىكىنى بىلسەڭغۇ. سۆزۈمنى
ئاڭلا! بۈگۈن كەچتە ئۇ خاماندا ئارپا سوقىدۇ. [3]سەن
ئۇستى-بېشىڭنى يۇيۇپ، ئۆزۈڭگە ئەتىر چېچىپ،
چىرايلىق كىيىملىرىڭنى كىيىپ، خامانغا بارغىن. لېكىن
ئۇ يەپ-ئىچىپ بولغۇچە، سېنىڭ ئۇ يەرگە بارغانلىقىڭنى
تۇيۇپ قالمىسۇن. [4]ئۇنىڭ ياتىدىغان يېرىنى كۆرۈۋال. ئۇ
يېتىپ بولغاندا، چاندۇرماي بېرىپ، يوتقىنىنى ئېچىپ،
ئۇنىڭ ئاياغ تەرىپىدە يېتىۋالساڭ، ئۇ ساڭا نېمە قىلىش
كېرەكلىكىنى ئېيتىدۇ، — دېدى.
[5]— سىز نېمە دېسىڭىز مەن شۇنى قىلىمەن، — دەپ
جاۋاب قايتۇردى رۇت.
[6]شۇنىڭ بىلەن رۇت خامانغا بېرىپ، قېينانىسىنىڭ
دېگىنىدەك قىلدى. [7]بوئاز يەپ-ئىچىپ بولغاندىن كېيىن،
كۆڭلى ئازادە بولۇپ راھەتلەندى ۋە خامان دۆۋىسىنىڭ
كەينىدە يېتىپ، ئۇيقۇغا كەتتى. رۇت شەپە چىقارماي،
يوتقىنىنىڭ ئاياغ تەرىپىنى ئېچىپ قويۇپ، شۇ يەردە
ياتتى. [8]تۈن يېرىم بولغاندا بوئاز مۈزلاپ كەتكەنلىكتىن

ئويغىنىپ، ئالدىغا ئېڭىشكەندە ئاياغ تەرىپىدە بىر ئايالنىڭ
ياتقىنىنى كۆرۈپ، ھەيران بولۇپ:
9— سەن كىم؟ — دەپ سورىدى.
ئۇ:
— بۇ مەن، روٴت، چاكىرىڭىز. سىز ماڭا قاراش مەس-
ئۇلىيىتى بار بولغان يېقىن تۇغقىنىم. شۇڭا ماڭا
قانىتىڭىزنى سايە قىلىپ، مېنى ئەمرىڭىزگە ئالسىڭىز!
— دېدى.
10بوئاز ئۇنىڭغا:
— ئەي قىزىم، پەرۋەردىگار ساڭا كۆپ بەخت ئاتا
قىلسۇن! سېنىڭ ھازىر ئېرىڭنىڭ جەمەتىگە كۆرسەتۋاتقان
ساداقىتىڭ بۇرۇن كۆرسەتكەن ساداقىتىڭدىنمۇ ئارتۇقتۇر.
چۈنكى سەن پۇلى بولسۇن-بولمىسۇن بىر ياشنى
تاپالايتتىڭ، لېكىن ئۇنداق قىلمىدىڭ. 11قىزىم، غەم قىلما!
سېنىڭ تەلەپ قىلغانلىرىڭنىڭ ھەممىسىنى مەن ئورۇنداپ
بېرىمەن، چۈنكى شەھەردىكىلەرنىڭ ھەممىسى سېنىڭ
بىر ياخشى ئايال ئىكەنلىكىڭنى بىلىدۇ. 12مەن ھەقىقەتەن
سېنىڭ يېقىن تۇغقىنىڭ، بىراق بىلگىنىكى، ساڭا مەندىنمۇ

يېقىن يەنە بىر ئادەم بــار. [13]بوگۈن كېچە بۇ يەردە قال.
ئەتە سەھەردە مەن ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلىشىپ، ئۇنىڭ ساڭا
تۇغقانلىق ھەققىنى ئۆتەشنى خالايدىغان-خالىمايدىغانلىقىنى
بىلىپ باقاي. ئۇ ئۆزىنىــڭ بۇرچىنى ئادا قىلىپ، ســېنى
ئالسا، ياخشـــى بولغىنى؛ ئەگەر خالىمىسا، مەڭگۈ ھايات
پەرۋەردىــگار ئالدىدا قەســەم قىلىمەنكى، ســېنى ئۆزۈم
ئەمرىمگە ئېلىپ، بۇ بۇرچنى ئادا قىلىمەن. ئەمدى سەن
تاڭ ئاتقۇچە بۇ يەردە يېتىپ تۇر! ـــ دېدى.
[14]رۇت ئۇنىــڭ ئايــاغ تەرىپىــدە ياتتــى. لېكىن تاڭ
سۈزۈلۈشتىن بۇرۇن ئورنىدىن تۇردى، چۈنكى بوئاز ئۇنىڭ
بۇ يەرگە كەلگەنلىكىنى باشــقىلارنىڭ بىلىپ قېلىشـــىنى
خالىمايتتى.
[15]بوئازمۇ ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇنىڭغا:
ـــ يېپىنچاڭنى ئېچىپ تۇتۇپ تۇر، ـــ دېدى.
ئۇ شــۇنداق قىلــدى. بوئــاز ئۇنىڭغا ئىككــى خالتا
دېگۈدەك ئارپىنى ئۇسۇپ، مۈرىســىگە ئارتىپ قويۇپ،
ئۆزى شەھەرگە كەتتى.
[16]رۇت ئۆيىگە قايتىپ بارغىنىدا، قېينانىسى ئۇنىڭدىن:

— ئىشلىرىڭ قانداق بولدى، قىزىم؟ — دەپ سورىدى. رۇت بوئازنىڭ ئۆزىگە قىلغانلىرىنى قېيىنانىسىغا ئېيتىپ بەردى.
[17]— ئۇ مېنى سىزنىڭ ئالدىڭىزغا قۇرۇق قول قايتمىسۇن دەپ، بۇ يېپىنچىدىكى ئارپىنى بەردى، — دېدى رۇت.
[18]نائومى ئۇنىڭغا:
— بۇ ئىشلارنىڭ ئاخىرى چىققۇچە، بۇ جايدا تەخىر قىلىپ تۇرغىن. بوئاز بۈگۈن بۇ ئىشلارنى پۈتكۈزمەي بولدى قىلمايدۇ، — دېدى.

بوئازنىڭ رۇتنى نىكاھىغا ئېلىشى

4 [1]بۇ ئارىدا بوئاز شەھەر دەرۋازىسىغا بېرىپ، ئۇ يەردە ئولتۇردى. ئۇزۇن ئۆتمەي ئۆزى ئېيتقان ئەلىمەلەكنىڭ ئەڭ يېقىن تۇغقىنىمۇ ئۇ يەردىن ئۆتۈپ قالدى. بوئاز ئۇنىڭغا:
— بۇرادەر، بۇ يەرگە كېلىپ ئولتۇر! — دەپ چاقىردى، ئۇ كېلىپ ئولتۇردى.
[2]بوئاز يەنە شەھەرنىڭ ئاقساقاللىرىدىن ئون نەپىرىنى

تەكلىپ قىلىپ، ئۇلارنىمۇ بۇ يەردە ئولتۇرغۇزدى.
كۆپچىلىك ئولتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، 3ئۇ ھېلىقى
تۇغقىنىغا:
— بۇرادىرىمىز ئەلىمەلەكنىڭ ئايالى نائومى
موئابتىن قايتىپ كېلىپ، ئۆزلىرىگە تەۋە زېمىننى
ساتماقچى بولۇۋاتىدۇ. 4شۇڭا سېنى بۇ ئىشتىن
خەۋەرلەندۈرمەكچىدىم. ئەگەر سەن بۇ يەرنى ئېلىشنى
خالىساڭ، مۇشۇ يەردە ئولتۇرغان ئاقساقاللار ۋە خەلق
ئالدىدا ئالغىن. ئەگەر خالىمىساڭمۇ مەيلى، ئوچۇق
ئېيتقىن، بۇنى مېنىڭ بىلىشىم كېرەك، چۈنكى ئالدى
بىلەن سېنىڭ ئېلىش ھوقۇقۇڭ بار. ئاندىن كېيىن نۆۋەت
ماڭا كېلىدۇ، — دېدى.

ھېلىقى تۇغقىنى:
— ئالىمەن، — دېدى.
5بوئاز ئۇنىڭغا:
— خوپ! ئەگەر سەن ئۇ زېمىننى نائومىدىن ئالساڭ،
مەرھۇمنىڭ موئابلىق تۇل خوتۇنى رۇتنىمۇ ئېلىپ،
مەرھۇمنىڭ نامىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ئەۋلاد

قالدۇرۇپ، ئەۋلادىغا بۇ يەرنى مىراس قىلىشىڭ كېرەك،
— دېدى.
6ئۇ كىشى:
— ئۇنداقتا بۇ يەرنى ئېلىش ھوقۇقۇمدىن ۋاز
كېچىمەن، چۈنكى بالىلىرىمغا قالدىغان مىراس بۇلۇنۇپ
كېتىدىكەن. سەن ئالغىن! مەن ئالالمايمەن، — دەپ
جاۋاب بەردى.
7ئەينى ۋاقىتلاردا ئىسرائىلىيەلىكلەرنىڭ مال-مۈلۈك،
سودا-سېتىق ئىشلىرىدا مۇنداق بىر ئادەت بار ئىدى.
ئۇ بولسىمۇ ساتقۇچى ئۆز كەشىنى يېشىپ، ئالغۇچىغا
بېرەتتى. ئۇلار سودا-سېتىقنىڭ پۈتكەنلىكىنى مۇشۇ
ئۇسۇل بىلەن ئىپادىلەيتتى.
8شۇڭا ئۇ كىشى بوئازغا:
— سەن ئالغىن! — دەپ كەشىنى سېلىپ، بوئازغا
بەردى.
9بوئاز ئۇ يەردىكى ئاقساقاللار ھەم جامائەتكە:
— ئەي جامائەت، گېپىمگە قۇلاق سېلىڭلار! بۈگۈن
ھەممىڭلار گۇۋاھچى، مەن نائومىدىن ئەلىمەلەكنىڭ

مراســى يەنى كلیون بلەن ماهلونغا تەۋە بولغان يەر-
زېمنلارنى ئۆزۈمنىڭ ئىلكمگە ئالمەن. [10]شۇنىڭ بلەن
بىرگە ئۆلگەن كىشــنىڭ مراســغا ۋارىس قالدۇرۇش
ئۈچۈن هــەم ئۇنىــڭ نامىنىــڭ بۇرادەرلىرى ئارىســدا
ئۇنتــۇلۇپ قېلىپ، ئۆز يۇرتــى ئىچىدە ئۆچمەســلىكى
ئۈچــۈن، مەرھۇم ماهلوننىــڭ ئايالى موئابلىــق رۇتنىمۇ
ئەمرىمگە ئالمەن. بۈگۈن سىلەر بۇ ئىشلارغا گۇۋاھچى
بولغايسىلەر، ـــ دېدى.
[11]دەرۋازىنىڭ يېنىدىكى ئاقساقاللار ۋە جامائەت:
ـــ شــۇنداق، بىــز گۇۋاھچىدۇرمىــز. پەرۋەردىــگار
ياقۇپنىڭ ئاياللىرى راھىلە بىلەن لېياھقا نۇرغۇن پەرزەنت
بەرگىنىدەك، خوتۇنۇڭ رۇتقىمۇ كۆپ پەرزەنت ئاتا قىلغاي.
ئەفراتادا باي بولغايســەن. بەيتلەھەمدە نامىڭ ئىززەت-
ئابرۇي تاپقــاي. [12]پەرۋەردىگار بۇ ياش ئايالدىن ســاڭا
نۇرغۇن ئەۋلاد ئاتا قىلغاي، ئۇرۇق-جەمەتىڭنى تامارنىڭ
يەھۇداغا تۇغۇپ بەرگەن ئوغلى پارەســنىڭ جەمەتىگە
ئوخشاش ئاۋات قىلغاي، ـــ دەپ دۇئا قىلىشتى.

پادىشاھ داۋۇت بوئاز بىلەن رۇتنىڭ ئەۋلادىدۇر

[13]شۇنداق قىلىپ بوئاز رۇتنى ئەمرىگە ئېلىپ، ئۇلار بىر
تەكىيگە باش قويدى. پەرۋەردىگارنىڭ قۇدرىتى بىلەن
رۇت ھامىلدار بولۇپ، بىر ئوغۇل تۇغدى. [14]شەھەردىكى
ئاياللار نائومىغا:
— پەرۋەردىگارغا مەدھىيىلەر ئوقۇلسۇن! ئۇ بۈگۈن
سىزگە تايانچ بولىدىغان بىر نەۋرە ئاتا قىلدى. ئۇنىڭ نامى
ئىسرائىلىيەدە ئىززەت-ئابرۇي تاپسۇن. [15]سىز ئۈچۈن
يەتتە ئوغۇلدىنمۇ ئەۋزەل كېلىنىڭىز سىزگە ياخشى
قارىدى، ھازىر ئۇ سىزگە بىر نەۋرە تۇغۇپ بەردى. بۇ
نەۋرىڭىز سىزنىڭ قولىڭىزغا قول، پۇتىڭىزغا پۇت بولۇپ،
ياشانغان ۋاقتىڭىزدا تايانچىڭىز بولىدۇ، — دېيىشتى.
[16]نائومى بۇ بالىنى قولىغا ئېلىپ، باغرىغا چىڭ باستى
ۋە ئۇنىڭ باققۇچى چوڭ ئانىسى بولدى.
[17]قوشنا ئاياللار بەس-بەستە:
— نائومى بىر ئوغۇل نەۋرىلىك بولدى! — دېيىشىپ،
بالىغا ئوبىد دەپ ئات قويدى.

ئوبىد بولسا يىشاينىڭ ئاتىسى ئىدى. يىشاي بولسا
پادىشاھ داۋۇتنىڭ ئاتىسى ئىدى.
18-22 پارەستىن داۋۇتقىچە بولغانلارنىڭ نەسەبنامىسى:
پارەس ھېسروننىڭ ئاتىسى، ھېسرون رامنىڭ ئاتىسى، رام
ئاممىنادابنىڭ ئاتىسى، ئاممىناداب ناھشوننىڭ ئاتىسى،
ناھشون سالموننىڭ ئاتىسى، سالمون بوئازنىڭ ئاتىسى،
بوئاز ئوبىدنىڭ ئاتىسى، ئوبىد يىشاينىڭ ئاتىسى، يىشاي
بولسا داۋۇتنىڭ ئاتىسىدۇر.

تەبىرلەر

باشاق تېرىش ــ تەۋرات قانۇنى بويىچە نامرات كىشىلەر ۋە ياقا يۇرتلۇقلارنىڭ ئورمىچىنىڭ ئارقىسىدىن چېچىلىپ كەتكەن دان باشاقلارنى تېرىشى رۇخسەت قىلىناتتى (تەۋرات «لاۋىيلار» 19-باب 9-ئايەتتىن 10-ئايەتكىچە قارالسۇن).

شەھەر دەرۋازىسى ــ قەدىمكى ئىسرائىلىيەنىڭ شەھەر دەرۋازىسى يېنىدا سوت ئاچىدىغان، ھۆكۈم ۋە خەۋەرلەرنى جاكارلايدىغان، سودا-سېتىق ئېلىپ بارىدىغان يەرنى كۆرسىتىدۇ.

موئابىيلار ــ ئىسرائىلىيەنىڭ شەرقىي جەنۇبىدا ياشىغان خەلق بولۇپ، تارىختا ئىسرائىللار بىلەن قوشنا ئەل بولۇپ ئۆتكەن. ئۇلار ئىبراھىم پەيغەمبەرنىڭ جىيەن ئوغلى لۇتنىڭ ئەۋلادىدۇر (تەۋرات «ئالەمنىڭ يارىتىلىشى»

19-باب 30-ئايەتتىن 38-ئايەتكىچە قارالسۇن). موئابىيلار بۇتپەرەسلەر بولۇپ، كېموش دەپ ئاتىلىدىغان ئىلاھقا ئىبادەت قىلاتتى. ئۇلار ئۆتمۈشتە كۆپ چاغلاردا ئىسرائىللارغا دۈشمەن بولۇپ كەلگەندى.

يېقىن تۇغقانىنىڭ مەسئۇلىيەتلىرى — تەۋرات قانۇنى بويىچە، يېقىن قېرىندىشىنىڭ ئائىلىسى موھتاجلىقتا قالغاندا، ئەڭ يېقىن ئەر تۇغقىنىنىڭ مەسئۇلىيەتلىرى: قېرىندىشى نامراتلىقتا سېتىۋەتكەن يەرلەرنى قايتۇرۇپ سېتىۋېلىش؛ قېرىندىشى قۇل بولۇپ قالغان بولسا، ئۇنى قۇللۇقتىن ئازاد قىلىش؛ قېرىندىشى تۇغەپ كېتىپ ئايالى تۇل قالغان بولسا، ئۇنى ئەمرىگە ئېلىپ، ئەۋلاد قالدۇرۇپ، قېرىندىشىنىڭ نامىنى ساقلاپ قېلىش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ (تەۋرات «لاۋىيلار» 25-باب 24-ئايەتتىن 34-ئايەتكىچە ۋە 47-ئايەتتىن 55-ئايەتكىچە، شۇنداقلا «قانۇنىنىڭ تەكرارى» 25-باب 5-ئايەتتىن 10-ئايەتكىچە قارالسۇن).

يُونُس

ئیسپانییە
ئوتتۆرا دێڭىز
ئیسرائیلییە
جافا
یێرۇسالێم
یەھۇدىیە
فرات دەریاسى
دەجلە دەریاسى
نىنەۋى
0
300
500 کىلومېتىر

يۇنۇس

(قىسقىچە چۈشەندۈرۈش)

يۇنۇس مىلادىيەدىن بۇرۇنقى سەككىزىنچى ئەسىردە ياشىغان خۇدانىڭ بىر پەيغەمبىرىدۇر. ئۇ چاغلاردا ئىسرائىلىيە ئىككى پادىشاھلىققا بۆلۈنۈپ، شىمالدىكىسى يەنىلا ئىسرائىلىيە، جەنۇبتىكىسى بولسا يەھۇدىيە دەپ ئاتالدى.

خۇدا دائىم ئىسرائىلىيە ۋە يەھۇدىيەنىڭ پادىشاھلىرى ۋە خەلقلىرىگە ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئەۋەتىپ، ئۇلارنى خۇدانىڭ يولىدا مېڭىشقا يېتەكلىگەن، شۇنداقلا گۇناھ ئۆتكۈزمەسلىك ۋە ساختا ئىلاھلارغا چوقۇنماسلىق ھەققىدە ئاگاھلاندۇرۇپ تۇرغان. خۇدا ھەممە خەلقلەرنى سۆيىدۇ، شۇڭا ئۇ بەزىدە باشقا ئەللەرگىمۇ ئۆز پەيغەمبەرلىرىنى ئەۋەتكەن.

مۇقەددەس كىتابنىڭ «يۇنۇس» دېگەن قىسمىدا

يۇنۇس پەيغەمبەرنىڭ خــۇدا تەرىپىدىن يات بىر ئەلگە ئەۋەتىلگەنلىكى ھەققىدە بايــان قىلىنغان. خۇدا ئۇنىڭغا خۇدانىڭ خەلقىنىـــڭ دۈشــمىنى دەپ قارالغان نىنەۋى دېگەن شەھەرگە بېرىشنى بۇيرۇغان.

«يۇنۇس» تــا تەســۋىرلەنگەن ئاساســلىق مەزمۇن خۇدانىڭ يۇنۇس پەيغەمبەرگە تاپشــۇرغان ســۆزلىرى ئەمــەس، بەلكى خۇدا يۇنــۇس پەيغەمبەرنــى نىنەۋى شەھىرىگە ئەۋەتكەندىن باشلاپ، يۇنۇس پەيغەمبەرنىڭ بېشىدىن ئۆتكۈزگەن كەچۈرمىشلىرىدۇر.

گەرچە پەيغەمبەرلەر ئالىي خىسلەتلىك كىشلەردىن بولســىمۇ، ئۇلار يەنىلا ئاجىز ئىنســانلاردۇر. مەسلەن يۇنۇس پەيغەمبەر نىنەۋى شەھىرىگە بېرىشنى خالىمىغان ھەم خۇدانىڭ ئۇ شــەھەردىكىلەرنى جازالىشــنى ئارزۇ قىلغان. شــۇڭا ئۇ خۇداغا بويســۇنمىغان ھالدا، نىنەۋى شــەھىرىگە بارماي، ئەكسىچە قارشــى يۆنىلىشكە يولغا چىققان. «يۇنــۇس» تا خۇدانىڭ ئۆزىگە بويســۇنمىغان پەيغەمبەرگە قانداق مۇئامىلە قىلغانلىقى تەسۋىرلىنىدۇ.

گەرچــە نىنەۋىلىكلەر خۇدانىڭ خەلقى بولمىســىمۇ،

خۇدا يەنىلا ئۇلارنى سۆيگەن. خۇدا يۇنۇس پەيغەمبەرنىڭ قەلبىنى نىنەۋىلىكلەرنى خۇددى خۇدا ئۆزى ئۇ خەلقنى سۆيگەندەك سۆيىدىغان قىلىپ ئۆزگەرتىشنى خالىغان.

تېزىس:

1. يۇنۇسنىڭ خۇدا تەرىپىدىن چاقىرىلىشى ۋە خۇدانىڭ ئەمرىگە بويسۇنماسلىقى (1-باب)
2. يۇنۇسنىڭ دۇئا قىلىشى ۋە نىجاتلىققا ئېرىششى (2-باب)
3. يۇنۇسنىڭ نىنەۋىلىكلەرنى ئاگاھلاندۇرۇش بىلەن خۇداغا بويسۇنۇشى (3-باب)
4. يۇنۇسنىڭ خۇدانىڭ نىنەۋىلىكلەرگە كۆرسەتكەن مېھىر-شەپقىتىگە ئاچچىقلىنىشى (4-باب)

يۇنۇس

يۇنۇسنىڭ پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدىن قېچىشى

1 [1]بىر كۈنى ئامىتاينىڭ ئوغلى يۇنۇسقا پەرۋەردىگاردىن
ۋەھىي كەلدى. [2]پەرۋەردىگار مۇنداق دېدى:
— سەن نىنەۋى دېگەن بۈيۈك شەھەرگە دەرھال
بېرىپ، ئۇ شەھەردىكىلەرگە ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن
چىقارغان ھۆكۈمۈمنى جاكارلا، چۈنكى ئۇلارنىڭ قىلغان
رەزىللىكلىرى ماڭا يېتىپ كەلدى!
[3]لېكىن يۇنۇس ئۆزىنى پەرۋەردىگارنىڭ ھۇزۇرىدىن
قاچۇرۇش ئۈچۈن شۇئان قارشى يۆنىلىشكە ماڭدى.
ئۇ جاففا شەھىرىگە بېرىپ، ئىسپانىيەگە بارىدىغان بىر

كېمىنى تاپتى ۋە كېمىنىڭ يول ھەققىنى تۆلەپ، كېمىگە
چىقىپ، كېمىچىلەر بىلەن بىللە ئىسپانىيەگە بارماقچى
بولدى. ئۇ: «ئۇ يەرگە قېچىپ بارسام، پەرۋەردىگارنىڭ
ھۇزۇرىدىن يىراق بولىمەن» دەپ ئويلىدى.
4 بىراق پەرۋەردىگار دېڭىزغا كۈچلۈك بوران ئەۋەتكەنـ
ـدى، دېڭىزدا دەھشەتلىك بوران-چاپقۇن چىقىپ، كېمىنى
پارچىلىۋەتكىلى تاس قالدى. 5 شۇنىڭ بىلەن كېمىچىلەر
قاتتىق ۋەھىمىگە چۈشۈپ، ھەرقايسى ئۆز ئىلاھلىرىغا
يالۋۇردى. كېمە يېنىكلىسۇن دەپ، ئۇلار كېمىدىكى
ماللارنى دېڭىزغا تاشلاشتى. يۇنۇس ئۇ ۋاقىتتا كېمىنىڭ
ئاستىنقى بۆلۈمىدە يېتىپ، قاتتىق ئۇيقۇغا كەتكەنىدى.
6 كېمە باشلىقى يۇنۇسنىڭ يېنىغا كېلىپ، ئۇنىڭغا:
— سەن نېمىشقا ئۇخلاپ ياتىسەن؟ تۇر، ئىلاھىڭغا
يالۋۇر! بەلكىم ئۇنىڭ بىزگە نەزىرى چۈشەر، شۇنداق
بولسا ھالاك بولمايمىز، — دېدى.
7 كېمىچىلەر:
— بىزنىڭ مۇشۇ بالايىئاپەتكە دۇچار بولۇشىمىزغا كىم
سەۋەبلىك ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ باقايلى، — دېيىشىپ چەك

تارتىشقانىدى، چەك يۇنۇسقا چىقتى. [8]ئۇلار ئۇنىڭدىن:
— ئېيتقىنا، بۇ بالايىئاپەتنى كىم كەلتۈرۈپ چىقاردى؟
سەن نېمە قىلىدىغان ئادەمسەن، قەيەردىن كەلدىڭ،
قايسى ئەل-مىللەتتىنسەن؟ — دەپ سوراشتى. [9]يۇنۇس
ئۇلارغا:
— مەن ئىبرانىيمەن، دېڭىز ۋە قۇرۇق تۇپراقلارنى
ياراتقان ئەرشتىكى پەرۋەردىگارغا ئېتىقاد قىلىمەن، —
دەپ جاۋاب بەردى
[10]يۇنۇس يەنە ئۇلارغا ئۆزىنىڭ پەرۋەردىگارنىڭ
ھۇزۇرىدىن قېچىپ يۈرگەنلىكىنى ئېيتىپ بەرگەنىدى،
كېمىچىلەر ئۇنى ئاڭلاپ ئىنتايىن قورقۇشۇپ كەتتى ۋە:
— بۇنداق قېچىپ يۈرگىنىڭ نېمىسى! — دېدى.
[11]بوران-چاپقۇنلار ئەۋجىگە چىققانلىقتىن، ئۇلار
ئۇنىڭدىن:
— بىز ساڭا نېمە قىلساق دېڭىز دولقۇنى بىز ئۈچۈن
پەسىيدۇ؟ — دەپ سوراشتى. [12]يۇنۇس ئۇلارغا:
— مەن شۇنى بىلىمەنكى، مېنىڭ سەۋەبىمدىن سىلەر
مۇشۇ دەھشەتلىك بوران-چاپقۇنغا ئۇچرىدىڭلار. مېنى

كۆتۈرۈپ دېڭىزغا تاشلاڭلار، دېڭىز دولقۇنى سىلەر
ئۈچۈن پەسىيىدۇ، — دەپ جاۋاب بەردى.
[13]كېمىچىلەر ئەكسىچە پالاقنى جېنىنىڭ بارىچە
ئۇرۇپ، كېمىنى قىرغاققا ئېلىپ بارماقچى بولدى-يۇ، ئالغا
ئىلگىرىلىيەلمىدى، چۈنكى بوران-چاپقۇنلار بارغانسېرى
ئەۋجىگە چىققانىدى. [14]شۇنىڭ بىلەن ئۇلار پەرۋەردىگارغا:
— ئى پەرۋەردىگار، سەندىن ئۆتۈنىمىزكى، بۇ
ئادەمنىڭ جېنىغا زامىن بولغانلىقىمىزدىن بىزنى هالاك
قىلمىغايسەن. بىگۇناھ ئادەمنىڭ قېنىنى تۆكۈش گۇناھىنى
بىزنىڭ ئۈستىمىزگە يۈكلىمىگەيسەن. ئى پەرۋەردىگار،
بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىرادەڭ بويىچە قىلغانسەن،
— دەپ يالۋۇردى.
[15]ئاندىن كېيىن ئۇلار يۇنۇسنى كۆتۈرۈپ دولقۇنلاپ
تۇرغان دېڭىزغا تاشلىغانىدى، بوران شۇئان بېسىلدى.
[16]كېمىچىلەر بۇ ۋەقەنى كۆرگەچكە پەرۋەردىگاردىن
قاتتىق قورقۇشۇپ، ئۇنىڭغا قۇربانلىق قىلىشتى ۋە
قەسەملەر بېرىشتى.
[17]پەرۋەردىگار يوغان بىر بېلىقنى يۇنۇسنى يۇتۇۋېلىشقا

ئەۋەتكەنىدى. يۇنۇس بېلىقنىڭ قورسىقىدا ئۈچ كېچە-
كۈندۈز قالدى.

يۇنۇسنىڭ دۇئاسى

2 [1]يۇنۇس بېلىقنىڭ قورسىقىدا ئۆز خۇداسى بولغان
پەرۋەردىگارغا مۇنداق دۇئا قىلدى:
2 نالە قىلدىم پەرۋەردىگارغا كۈلپەتتە قالغىنىمدا،
قۇلاق سالدى ئۇ ماڭا.
پەرياد چەكتىم چوڭقۇر يېرىدىن ئۆلۈكلەر ماكانىنىڭ،
قۇلاق سالدىڭ نالەمگە سەن مېنىڭ.
3 سەن تاشلىدىڭ مېنى تېگىگە چوڭقۇر دېڭىزنىڭ،
قورشىۋالدى مېنى كۈچلۈك سۇلار،
بېسىپ ئۆتتى ئۈستۈمدىن دولقۇنلىرىڭ، ئۆركەشلىرىڭ.
4 مۇنداق دېدىم شۇ پەيتتە:
تاشلىنىپ كەتتىم مەن سېنىڭ نەزىرىڭدىن،
كۆرىمەن يەنە مۇقەددەس ئىبادەتخاناڭنى لېكىن.
5 جېنىمنى ئالغۇدەك قورشىۋالدى مېنى سۇلار،
ئورىۋالدى ئۆركەشلەر،

چىرمىۋالدى بېشىمنى دېڭىزدىكى ئوت-چۆپلەر.
6 چۆكۈپ كەتتىم دېڭىزدىكى تاغلارنىڭ ئۈللىرىغا،
چىقىش يوللىرى مەڭگۈگە ئېتىلگەن جايغا.
لېكىن ئى پەرۋەردىگار، خۇدايىم،
قۇتقۇزۇۋالدىڭ جېنىمنى ئۆلۈكلەر دىيارىدىن ئۆزۈڭ.
7 چىقىپ كېتەي دېگەندە جېنىم،
ئى پەرۋەردىگار، سېنى ياد ئەتتىم.
يەتتى دۇئايىم ساڭا،
سېنىڭ مۇقەددەس ئىبادەتخاناڭغا.
8 ئەرزىمەس بۇتلارغا چوقۇنىدىغانلار
پەرۋەردىگارنىڭ مېھىر-مۇھەببىتىنى تەرك ئېتەر.
9 لېكىن مەن بولسام سۇنارمەن ساڭا،
شۈكۈرلەر بىلەن قۇربانلىقلار.
ۋاپا قىلارمەن قىلغان قەسەملىرىمگە،
چۈنكى نىجاتلىق كېلەر پەرۋەردىگاردىنلا.

10 شۇنىڭ بىلەن پەرۋەردىگار ھېلىقى بېلىققا بۇيرۇق
قىلغانىدى. بېلىق يۇنۇسنى قۇرۇقلۇققا قۇسۇپ چىقاردى.

يۇنۇسنىڭ خۇداغا بويسۇنۇشى

3 1 پەرۋەردىگاردىن يۇنۇسقا ئىككىنچى قېتىم ۋەھيي
كەلدى. 2 پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا:
— سەن نىنەۋى دېگەن بۈيۈك شەھەرگە دەرھال
بېرىپ، ئۇ شەھەردىكىلەرگە مەن ساڭا تاپشۇرىدىغان
سۆزلەرنى جاكارلا، — دېدى.
3 يۇنۇس شۇئان پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىگە بىنائەن،
نىنەۋىگە باردى. نىنەۋى ئالاھىدە چوڭ بىر شەھەر
بولۇپ، ئۇنى ئارىلاپ چىقىشقا ئۈچ كۈن كېتەتتى. 4 يۇنۇس
شەھەرگە كىرىپ، بىر كۈنلۈك يولنى ماڭغاندىن كېيىن:
— قىرىق كۈندىن كېيىن نىنەۋى شەھىرى خاراب
قىلىنىدۇ! — دەپ جاكارلىدى.
5 بۇنىڭ بىلەن نىنەۋىلىكلەر خۇداغا ئىشىنىپ، روزا
تۇتۇشنى قارار قىلدى. پۈتۈن شەھەر خەلقى مەرتىۋىسى
يۇقىرى-تۆۋەن بولسۇن، ھەممىسى ماتاغا يۆگىنىپ، توۋا
قىلغانلىقىنى بىلدۈرۈشتى. 6 بۇ خەۋەر نىنەۋى پادىشاھىغا
يەتكەندە، ئۇ تەختىدىن چۈشۈپ، تونىنى سېلىۋېتىپ،
ماتاغا يۆگىنىپ، كۈلدە مىلىنىپ ئولتۇردى.

[7]پادىشاھ ئۆزى ۋە ئەمەلدارلىرىنىڭ نامىدا
نىنەۋىلىكلەرگە مۇنداق ئەمر چۈشۈردى: «مەيلى ئادەم
مەيلى ھايۋان، مەيلى كالا مەيلى قوي بولسۇن، ھەممىسى
ھېچنېمە تېتىمىسۇن، ئۇلار ھېچنېمە يېمىسۇن، سۇمۇ
ئىچمىسۇن. [8]پۈتكۈل ئادەم ۋە ھايۋانلار ماتاغا يۆگەنسۇن.
ھەربىر ئادەم خۇداغا قاتتىق يالۋۇرسۇن ھەمدە يامان
يولىدىن يانسۇن، زوراۋانلىقتىن قول ئۈزسۇن. [9]كىم
بىلىدۇ، خۇدا شۇنىڭ بىلەن نىيىتىدىن، قەھر-غەزىپىدىن
يېنىپ، بىزنى ھالاك قىلماي قويامدۇ تېخى!»
[10]خۇدا ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى يەنى يامان يوللىرىدىن
يانغانلىقىنى كۆرگەندە، ئىلگىرى ئۆزى جاكارلىغان،
ئۇلارنىڭ ئۈستىگە چۈشۈرمەكچى بولغان بالايىئاپەتلەرنى
ئۇلارغا چۈشۈرمىدى.

يۇنۇسنىڭ خۇدانىڭ كۆرسەتكەن مېھىر-شەپقىتىگە ئاچچىقلىنىشى

4 [1]يۇنۇس بۇ ئىشتىن تولىمۇ نارازى بولۇپ، ناھايىتى
ئاچچىقلاندى. [2]شۇڭا ئۇ پەرۋەردىگارغا مۇنداق دېدى:

— ئى پەرۋەردىگار، ئۆز يۇرتۇمدا تۇرغىنىمدا
سېنىڭ شۇنداق قىلىدىغانلىقىڭنى ئۆز-ئۆزۈمگە
ئېيتمىغانمىدىم؟! مەن سېنىڭ ئىنتايىن مېھرىبان ۋە
رەھىمدىل خۇدا ئىكەنلىكىڭنى بىلەتتىم. سەن ئاسانلىقچە
غەزەپلەنمەيسەن، مېھىر-مۇھەببەتكە تولغانسەن.
بالايىئاپەت كەلتۈرۈشتىن يېنىۋالىدىغانلىقىڭنى بىلەتتىم.
شۇڭا ئىسپانىيەگە قاچمىغانمىدىم؟! [3]ئەمدى، ئى
پەرۋەردىگار، جېنىمنى ئالغىن! تىرىك ياشىغىنىمدىن
ئۆلگىنىم ياخشى!

[4]پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا جاۋابەن:
— ئاچچىقلىنىشىڭ توغرىمۇ؟ — دېدى.

[5]شۇنىڭ بىلەن يۇنۇس شەھەرنىڭ سىرتىغا چىقىپ،
شەھەرنىڭ شەرق تەرىپىدە ئولتۇردى. ئۇ بىر چەللە
تىكىپ، ئۇنىڭ سايىسىدا ئولتۇرۇپ، نىنەۋى شەھرىدە
نېمە ۋەقە يۈز بېرىدىغانلىقىغا نەزەر سالدى. [6]پەرۋەردىگار
خۇدا يۇنۇسنى كۆڭۈل غەشلىكىدىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن،
بىر قاپاق پەلىكىنى ئۈندۈرۈپ، يۇنۇسنىڭ بېشىغا سايە
بولسۇن دەپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە تەرىپىگە يېيىلدۇردى.

يۇنۇس بولسا قاپاق پەلىكى ئۈچۈن ئىنتايىن خۇش
بولدى. [7]لېكىن ئەتىسى ئەتىگەندە خۇدا ئۆزى بىر قۇرتنى
ئەۋەتتى. بۇ قۇرت كېلىپ، قاپاق پەلىكنى يەپ، ئۇنى
كېسىپ قۇرۇتۇۋەتتى. [8]كۈن چىققاندا، خۇدا كۈن چىقىش
تەرەپتىن ئىسسىق شامال چىقارغاندى، قىزىق ئاپتاپ
يۇنۇسنىڭ بېشىغا چۈشۈپ، ئۇنى ھالىدىن كەتكۈزدى.
شۇڭا ئۇ ئۆلۈمنى تىلەپ: «تىرىك ياشىغىنىمدىن ئۆلگىنىم
ياخشى!» دېدى.
[9]لېكىن خۇدا ئۇنىڭدىن:
— سېنىڭ بۇ قاپاق پەلىكى ئۈچۈن ئاچچىقلىنىشىڭ
توغرىمۇ؟ — دەپ سورىدى.
— ھەئە، ئاچچىقىمدا ئۆلگۈدەك بولۇپ قالدىم! —
دەپ جاۋاب بەردى يۇنۇس.
[10]پەرۋەردىگار ئۇنىڭغا:
— سەن ئۆزۈڭ يا ئۆستۈرمەي، يا ئۇنىڭغا ئەمگەك
سىڭدۈرمەي، بىر كېچىدە ئۆسۈپ، ئىككىنچى كېچىسى
يوق بولۇپ كەتكەن بىر تۈپ قاپاق پەلىزىگە شۇنچە ئىچىڭ
ئاغرىغان يەردە، [11]مەن ئاق-قارىنى پەرقلەندۈرەلمەيدىغان

بىر يۈز يىگىرمــە مىڭ ئادىمى ۋە نۇرغۇن ھايۋانلىرى بار
نىنەۋىدەك چوڭ شەھەرگە ئىچ ئاغرىتماي تۇرالامدىم؟!
— دېدى.

ئەستێر

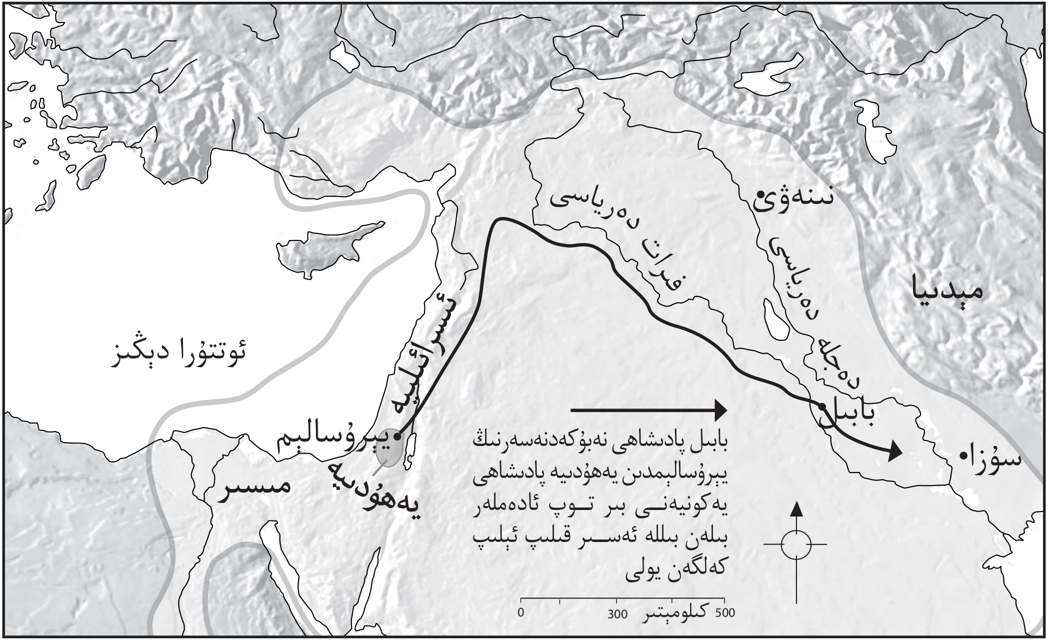

ئوتتۇرا دېڭىز
ئىسرائىلىيە
يېرۇسالېم
يەھۇدىيە
مىسىر
فىرات دەرياسى
دەجلە دەرياسى
نىنەۋى
بابىل
سۇزا
مېدىيا
بابىل پادشاھى نەبۇكەدنەسەرنىڭ يېرۇسالېمدىن يەھۇدىيە پادشاھى يەكونىيەنى بىر تــوپ ئادەملەر بىلەن بىللە ئەســر قىلىپ ئېلىپ كەلگەن يولى
0
300
500
كىلومېتىر

ئەستر

(قسقچە چۈشەندۈرۈش)

مۇقەددەس كتابنڭ «ئەستر» دن ئبارەت ئۇشبۇ قسمدا پېرسيە ئمپېرييسنڭ خانشلق مەرتۋسگە ئېرشكەن يەھۇدىي قزى ئەسترنڭ ئۆز خەلقنى قۇتقۇزغانلقى يېزلغان. «ئەستر» دكى ۋەقەلك پېرسيە ئمپېرييسدە ئاھاشۋرۇش ھۆكۈمرانلق قلغان يللرى يەنى ملادييدن بۇرۇنقى 464-485 يللرى يۈز بەرگەن. مۇسا پەيغەمبەرنڭ ئۆز خەلقنى مسردن ئېلپ چققنغا تەخمنەن مڭ يل بولغان چاغلار ئدى. مۇسا پەيغەمبەر دەۋردە پەرۋەردگار خۇدا ئسرائللارنى ئۆز خەلقى قلپ بەلگلەپ، ئۇلار بلەن ئەھدە تۈزگەندى. شۇ ئەھدگە ئاساسەن ئۇلار خۇدانڭ ئەمرلرگە بويسۇنمسا، خۇدانڭ جازاسغا ئۇچرايتتى. لېكن ئسرائللار خۇداغا ئتائەت

قىلماســتىن، داۋاملىق ســاختىا ئىلاھلارغــا چوقۇندى. پەرۋەردىگار خۇدا ئىسرائىللارنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن بولسىمۇ، ئۇلار يەنىلا ساختىا ئىلاھلاردىن ئۆزلىرىنى تارتالمىدى. خۇدا ئاخىرى ئىســرائىللارنى جازالاپ، بابىلنىڭ پادىشاھىنى ئۇلارنىڭ زېمىنىنى بېســۋېلىپ، پايتەختى يېرۇسالېمنى ۋەيران قىلىشقا ۋە ئاھالىسىنى سۈرگۈن ئېتىشكە ئەۋەتتى. بۇ ۋەقە مىلادىيەدىن بۇرۇنقى 586-يىلى يۈز بەردى. ۋەھالەنكى خۇدا ئۆز خەلقى بولغان ئىسرائىللارغا پەيغەمبەر يەرەمىيا ئارقىلىق ئۇلار سۈرگۈن قىلىنىپ يەتمىش يىلدىن كېيىن، ئۇلارنى يەنە ئــۆز زېمىنغا قايتــۇرۇپ كېلىدىغانلىقىنى ئېيتقانىدى. ئىسرائىللار سۈرگۈن قىلىنىپ ئۇزۇن ئۆتمەي، بابىل پېرسىيە ئىمپېرىيىسى تەرىپىدىن بېسىۋېلىندى.

پېرســيەلىكلەر ئىســرائىللارغا نىســبەتەن قاتتىــق قول بولمــدى، خۇددى خــۇدا ئالدىــن ئېيتقىنىدەك، يەتمىش يىلدىن كېيىن ئىسرائىللار ئۆز زېمىنغا قايتىپ كېلىشــكە باشــلىدى. ئۇلار ئەمدى ســاختىا ئىلاھلارغا يەنە چوقۇنمايدىغان بولدى. شۇنداقتىمۇ پېرسىيەدىكى

ئىسرائىللار باشقا بىر چوڭ خەتەرگە دۇچ كېلىدۇ. ئۇشبۇ خەتەر ھەققىدە «ئەستىر» دە بايان قىلىنغان. ئامالەكلەر ئىسرائىللارغا ئۇزۇندىن بېرى دۈشمەن بولۇپ كېلىۋاتقان خەلق ئىدى. مۇسا پەيغەمبەر ئىسرائىللارنى مىسىردىن ئېلىپ چىققاندىن كېيىن، ئامالەكلەر بىرىنچى بولۇپ ئىسرائىللارغا ھۇجۇم قىلغانىدى. سائۇل ئىسرائىللارغا پادىشاھ بولغان چاغلاردا، ئاگاگ ئامالەكلەرگە پادىشاھ بولغان بولۇپ، ئىسرائىللار بىلەن بولغان ئۇرۇشتا ئاگاگ ئۆز خەلقىگە باشچىلىق قىلغانىدى. ئەستىرنىڭ دەۋرىدە ئاگاگنىڭ ئەۋلادى بولغان ھامان يەنىلا پېرسىيە ئىمپېرىيىسىدە تۇرۇۋاتقان بارلىق ئىسرائىللارنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى پىلانلايدۇ.

«ئەستىر» دىكى نۇرغۇن ۋەقەلىكلەردىن، مەسىلەن ئالتىنچى بابتىكى پېرسىيەنىڭ پادىشاھى ئاھاشۋېرۇشنىڭ ئۇيقۇسىنىڭ كەلمەسلىكى بىلەن كېيىنكى ۋەقەلىكلەرنىڭ چېتىشىشىدىن شۇنى بىلەلەيمىزكى، گەرچە «ئەستىر» نىڭ ھېچقانداق يېرىدە «خۇدا» دېگەن سۆز تىلغا ئېلىنمىسىمۇ، ئەمما خۇدا پۈتۈن ۋەقەلىكلەرنى باشقۇرۇپ تۇرغان.

«ئەســتىر» دىكى مۇھىم نۇقتا خۇدانىڭ ئىنسانلارغا بەرگــەن ئەمرلىرىنى تەكىتلــەش بولماســتىن، بەلكى خۇدانىڭ بىز ئىنسانلارنى ئۇلارنىڭ ئەتراپىدا يۈز بەرگەن ئەمەلىي ئىشلار ئارقىلىق يېتەكلىگەنلىكىدۇر.

مۇقەددەس كىتابنىڭ «ئەســتىر» دىــن ئىبارەت بۇ قىسمىدا يەھۇدىيلارنىڭ پۇرىم بايرىمىنىڭ تارىخىي ئارقا كۆرۈنۈشى چۈشەندۈرۈلىدۇ.

تېزىس:

1. ئەستىرنىڭ خانىش بولۇشى (1-، 2-بابلار)
2. هامان پىلانلىغان سۇيىقەست (3 ــ 5-بابلار)
3. هاماننىڭ جازالىنىشى (6-، 7-بابلار)
4. يەهۇدىيلارنىڭ دۈشمەنلىرىنى مەغلۇپ قىلىشى (8 ــ 10-بابلار)

ئەستىر

پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ ۋاشتىنى خانىشلىقتىن قالدۇرۇشى

1
1-2تۆۋەندىكى ۋەقە پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش زاماندا يۈز
بەرگەن. ئاھاشۋېرۇش سۇزا قەلئەسىدىكى تەختىدە
ئولتۇرۇپ، ھىندىستاندىن مىسىرنىڭ نېرىسىغىچە بولغان
بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىگە ھۆكۈمرانلىق قىلغانىدى. 3ئۇ
ھۆكۈمرانلىقىنىڭ ئۈچىنچى يىلىدا بارلىق ئالىي ئەمەلدارلىرى
بىلەن بەگلىرىگە بىر كاتتا زىياپەت بەردى. زىياپەتكە
پېرسىيە بىلەن مېدىيانىڭ سەركەردىلىرى، ھەرقايسى
ئۆلكىلەردىكى يۇقىرى تەبىقىدىكىلەر ۋە ئالىي ئەمەلدارلار

كېلىپ قاتناشتى. 4زىياپەت ئالتە ئاي داۋاملاشتى. پادىشاھ
بۇ جەرياندا ئۇلارغا ئۆز ئىمپېرىيىسىنىڭ بايلىقى ۋە ئۆزىنىڭ
شان-شەرىپىنى نامايان قىلدى.
5ئارقىدىنلا پادىشاھ يەنە سۇزا قەلئەسىدىكى پۈتۈن
كىشىلەرگە، مەرتىۋىسىنىڭ يۇقىرى-تۆۋەنلىكىگە قارىماي،
ئوردا گۈلزارلىقىدا يەتتە كۈن زىياپەت بەردى. 6مەزكۇر
گۈلزارلىق ئاق ۋە كۆك كەندىر رەختتىن تىكىلگەن
پەردىلەر بىلەن بېزەلگەن بولۇپ، بۇ پەردىلەر مەرمەر
تاش تۈۋرۈكلەردىكى كۈمۈش ھالقىلارغا سۆسۈن رەڭلىك
كەندىر رەخت بىلەن چېكىلگەنىدى. مەرمەر تاش،
سەدەپ ۋە تۈرلۈك رەڭلىك تاشلار ياتقۇزۇلغان يەرنىڭ
ئۈستىگە ئالتۇن-كۈمۈشتىن ياسالغان يۆلەنچۈكلۈك
ئۇزۇن ئورۇندۇقلار قويۇلغانىدى. 7شارابلار بىر-بىرىگە
ئوخشىمايدىغان ئالتۇن قەدەھلەرگە قۇيۇلغان بولۇپ،
پادىشاھنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ئوردىدىكى شارابلار
مەردلەرچە تەمىنلەندى. 8پادىشاھ ئوردا خىزمەتكارلىرىغا
ھەممەيلەنىنىڭ خالىغانچە شاراب ئىچىشىگە يول
قويۇشلىرىنى، ئەمما ھېچكىمگە زورلىماسلىقلىرىنى

بۇيــرۇدى. [9]شــۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا خانىش ۋاشــتى
پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ ئوردىسىدا ئاياللار ئۈچۈن ھەم
زىياپەت بەردى.

[10]كاتتا زىياپەتنىڭ يەتتىنچى كۈنى پادىشاھ شارابتىن
كەيپى چاغ بولغىنىدا، ھۇزۇرىدا خىزمەت قىلىدىغان يەتتە
ھەرەمئاغىســىنى* يەنى مەھۇمان، بىزتا، ھاربونا، بىغتا،
ئاباغتا، زەتار، كەركەسلەرنى [11]خانىش ۋاشتىغا خانىشلىق
تاجىنى كىيدۈرۈپ، ھۇزۇرىغا تەكلىپ قىلىپ كېلىشلىرىنى
بۇيرۇدى. خانىش ئىنتايىــن چىرايلىق ئايــال بولغاچقا،
پادىشــاھ ئالىي ئەمەلدارلــرى بىلەن بارلــق زىياپەت
ئەھلىگە ئۇنىڭ گۈزەل جامالىنى كۆرسەتمەكچى ئىدى.
[12]لېكىن ھەرەمئاغىلىرى خانىش ۋاشــتىغا پادىشــاھنىڭ
ئەمرىنى يەتكۈزگەندە، ئۇ بېرىشــنى رەت قىلدى. بۇنىڭ

* 10. ھەرەمئاغىلىرى ئوردىدىكى نۇرغۇن ئىشلاردا مۇھىم ئورۇندا
تۇرىدىغان خىزمەتچىلەر بولۇپ، كۆپ ھاللاردا ئۇلار ئوردا توقاللىرىنى
باشقۇرۇش ئىشــىغا مەســئۇل بولاتتى. ئۇلار پىچىۋېتىلگەن ئەرلەر
بولۇپ، قىزلارغا چېقىلمايتتى ۋە پەرزەنتمۇ قالدۇرالمايتتى.

بىلەن پادىشاھ ئىنتايىن خاپا بولۇپ، غەزىپى ئۆرلەپ كەتتى. [13]ئاشۇ ۋاقىتتىكى پادىشاھلارنىڭ قائىدىسى بويىچە پادىشاھ مەلۇم مەسىلىلەرگە دۇچ كەلگەندە، قانۇن ۋە تەرتىپ-ئىنتىزامنى ياخشى بىلىدىغانلارنىڭ مەسلىھەتىنى ئالاتتى، شۇڭا پادىشاھ ئۆز زامانىنىڭ تاكامۇللاشقان ئاقىللىرىدىن مەسلىھەت سورىدى. [14]ئاقىللاردىن ئۇنىڭ يېقىنلىرى كارشىنا، شەتار، ئادماتا، تارشىش، مەرەس، مارسىنا ۋە مەمۇخانلار ئىدى. ئۇلار پېرسىيە ۋە مېدىيادىكى يەتتە ئالىي ئەمەلدار بولۇپ، پادىشاھ بىلەن دائىم كۆرۈشەلەيدىغان ۋە ئىمپېرىيىدە ئالدىنقى ئورۇندا تۇرىدىغان كىشىلەر ئىدى. [15]پادىشاھ ئۇلاردىن:

— مەنكى پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش ھەرەمئاغىسىنى ئەۋەتىپ، خانىش ۋاشتىغا ئەمر يەتكۈزگەنىدىم. لېكىن، ئۇ ئەمرىمنى بەجا كەلتۈرمىدى. قانۇن بويىچە ئۇنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەك؟ — دەپ سورىدى. [16]مەمۇقان بۇنىڭغا جاۋابەن پادىشاھ ۋە باشقا ئالىي ئەمەلدارلارغا مۇنداق دېدى:

— خانىش ۋاشتى پادىشاھنىڭ ئالدىدا ئەمەس،

بەلكى پادىشاھنىڭ ھەرقايسى ئۆلكىلەردىكى ئالىي ئەمەلدارلىرىنىڭ شۇنداقلا پۇتكۈل خەلقلەرنىڭ ئالدىدىمۇ خاتالىق ئۆتكۈزۈپتۇ! [17]چۈنكى خانىشنىڭ قىلغان بۇ ئىشى ئىمپېرىيىمىزدىكى ھەممە ئاياللارنىڭ ئارىسىغا تارقىلىشى بىلەنلا بۇ ئىش ئۇلارنىڭ ئۆز ئەرلىرىنى كۆزگە ئىلماسلىقىغا سەۋەب بولىدۇ. ئۇلار: «پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش خانىش ۋاشتىنى ھۇزۇرىغا تەكلىپ قىلغانىكەن، ئەمما ئۇ بېرىشنى رەت قىلىپتۇ» دېيىشىدۇ. [18]پېرسىيە ۋە مېدىيادىكى ئەمەلدارلارنىڭ خانىملىرى خانىشنىڭ بۇ ئىشىنى ئاڭلىغان ھامان ئەرلىرىگە شۇنداق مۇئامىلە قىلىشقا باشلايدۇ. بۇنىڭ بىلەن ئائىلىدە مەنسىتمەسلىك بىلەن خاپىلىق ئۇزۇلمەيدۇ.
[19]ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا، بۇنىڭدىن كېيىن ۋاشتى پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كەلمىسۇن، دەپ ئەمر چۈشۈرگەيلا ۋە بۇ ئەمرنى يازدۇرۇپ، پېرسىيە بىلەن مېدىيانىڭ قانۇنىغا ئۆزگەرمەس قىلىپ كىرگۈزگەيلا ۋە ئالىيلىرى ئۇنىڭ خانىشلىق ئورنىنى ئۇنىڭدىن ياخشىراق بىرسىگە بەرگەيلا. [20]پادىشاھ ئەمرى كاتتا ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەممە جايلىرىغا جاكارلانغاندىن كېيىن، ھەممە ئاياللار

ئۆز ئەرلىرىنىڭ مەرتىۋىسىنىڭ بار يوقلۇقىدىن قەتئىينەزەر،
ئۇلارنى ھۆرمەت قىلىدىغان بولىدۇ، ــ دېدى.
[21]پادىشاھ ۋە ئۇنىڭ ئالىي ئەمەلدارلىرى بۇ پىكىرنى
توغرا تاپتى، شۇڭا پادىشاھ مەمۇقاننىڭ تەكلىپى بويىچە
ئىش كۆردى. [22]پادىشاھ ھەربىر ئۆلكە خەلقىنىڭ ئۆز تىل-
يېزىقىدا ئىمپېرىيىنىڭ ھەممە جايلىرىغا: «ھەر بىر ئەر ئۆز
ئائىلىسىنىڭ خوجايىنىدۇر» دەپ ھۆكۈم چۈشۈردى.

ئەستىرنىڭ خانىش بولۇشى

2 [1]پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ غەزىپى قايتقاندىن
كېيىن، ۋاشتى ۋە ئۇنىڭ قىلغانلىرى ھەم ئۇنىڭ
ئۈستىدىن چىقىرىلغان ئۆز يارلىقى ھەققىدە ئويلايدىغان
بولدى. [2]پادىشاھنىڭ مەخسۇس غۇلاملىرى پادىشاھقا:
ــ ئالىيلىرى ئۈچۈن ياش ۋە چىرايلىق قىزلار تېپىپ
كەلتۈرۈلسۇن. [3]بۇ چىرايلىق قىزلارنى سۇزا قەلئەسىدىكى
ھەرەمخانىغا يىغىپ كېلىش ئۈچۈن ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەر-
قايسى ئۆلكىلىرىگە ئەمەلدارلار تەيىنلەنسۇن. قىزلار ئوردا
توقاللىرىغا مەسئۇل ھەرەمئاغىسى ھېگاينىڭ باشقۇرۇشىدا

بولسۇن ۋە پەدەز مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەنسۇن.
4ئاندىن ئۆزلىرىگە ياققان قىز ۋاشتىنىڭ ئورنىغا خانىش
بولسۇن، — دەپ تەكلىپ بەردى. بۇ تەكلىپ پادىشاھقا
ياققاچقا، ئۇ شۇنداق قىلدى.
5سۇزا قەلئەسىدە موردىكاي ئىسىملىك بىر يەھۇدىي
بولۇپ، ئۇ بىنيامىن قەبىلىسىدىن بولغان يائىرنىڭ
ئوغلى ئىدى. يائىر شىمەيىنىڭ ئوغلى، شىمەي بولسا
كىشنىڭ ئوغلى ئىدى. 6بابىل پادىشاھى نەبۇكەدنەسەر
يېرۇسالېمدىن يەھۇدىيە پادىشاھى يەكونىيەنى بىر توپ
ئادەملەر بىلەن بىللە ئەسىر قىلىپ ئېلىپ كەلگەندە،
كىشمۇ شۇلارنىڭ ئىچىدە ئىدى. 7موردىكاينىڭ ئەستىر
ئىسىملىك بىر نەۋرە سىڭلىسى بولۇپ، ئۇنىڭ ئىبرانىيچە
ئىسمى ھاداسا ئىدى. ئۇ بىر گۈزەل، كېلىشكەن قىز
بولۇپ، ئاتا-ئانىسى تۈگەپ كەتكەندىن كېيىن موردىكاي
ئۇنى ئۆز قىزى قىلىپ بېقىۋېلىپ، چوڭ قىلغانىدى.
8پادىشاھنىڭ پەرمانى بىلەن نۇرغۇن قىزلار سۇزا
قەلئەسىدىكى ھەرەمخانىغا كەلتۈرۈلگەندە، ئەستىرمۇ
ئوردىدىكى قىزلارغا مەسئۇل ھېگايىغا تاپشۇرۇلدى.

[9]ئەستىر ھېگايغا ياقتى. ھېگاي ئۇنىڭغا ئىلتىپات قىلىپ، دەرھال ئۇنى پەرداز مۇلازىمىتى ۋە ئالاھىدە يېمەكلىكلەر بىلەن تەمىنلىدى. شۇنداقلا ئۇ ئوردىدىن يەتتە كېنىزەكنى ئۇنىڭ خىزمىتىنى قىلىشقا تاللاپ، ئەستىر ۋە ئۇلارغا ھەرەمخانىدىن ئەڭ ياخشى جاينى بەردى. [10]ئەستىر ئۆز خەلقى ۋە ئۇرۇق-ئەجدادى ھەققىدە ھېچكىمگە ھېچنېمە ئېيتمىدى، چۈنكى موردىكاي ئۇنىڭغا بۇ توغرىسىدا ئېغىز ئاچماسلىقنى بۇيرۇغانىدى. [11]موردىكاي ئەستىرنىڭ ھال-ئەھۋالىدىن خەۋەر ئېلىش ۋە ئۇنىڭغا قانداق مۇئامىلە قىلىنىۋاتقانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن، ھەر كۈنى ھەرەمخانا ھويلىسىنىڭ ئەتراپىدا مېڭىپ يۈردى.

[12]رەسمىيەت بويىچە ھەربىر ياش قىز پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىش ئۈچۈن، ئۆز نۆۋىتى كېلىشتىن بۇرۇن ئالتە ئاي مۇرمەككى يېغى بىلەن، ئالتە ئاي خۇش پۇراق ئەتىر ۋە مايلار بىلەن جەمئىي ئون ئىككى ئاي پەرداز قىلىنىشى كېرەك ئىدى. [13]قىز پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرگەندە، ھەرەمخانىدىن ئوردىغا نېمىنى ئېلىپ كېتىشنى خالىسا، ئۇنىڭغا شۇ نەرسىلەر

بىرلەتتى. [14]كەچقۇرۇن پادىشــاھ ھۇزۇرىغا كىرگەن قىز ئەتىســى ئەتىگەنــدە ئوردىدىكى ھەرەمخانىنىڭ باشــقا بىر بۆلۈمىگــە ئەۋەتىلەتتى. ئــۇ ھەرەمخانــا توقاللارنى باشقۇرغۇچى ھەرەمئاغىسى شائاشــغاز نازارىتى ئاستىدا ئىدى. پەقەت پادىشاھقا ياققان، ئىسمى ئاتاپ چاقىرىلغان قىزلا قايتىدىن ئۇنىــڭ ھۇزۇرىغا كىرەلەيتتى. [15]ئەســتىر يەنى ئابىھائىلنىڭ قىزى (موردىكاي بېقىۋالغان ئۆزىنىڭ بىر نەۋرە سىڭلىسى) نىڭ پادىشــاھ ھۇزۇرىغا كىرىش نۆۋىتى كەلگەندە، ھەرەمئاغىسى ھېگاي ئۇنىڭغا نېمىنى ئېلىش ھەققىدە تەكلىپ بەرگەن بولسا، شۇنى ئالدى ۋە باشقا ھېچ نەرسە سورىمىدى. ئەستىرنى كۆرگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنى ياقتۇرۇپ قالاتتى. [16]شــۇنداق قىلىپ ئاھاشۋېرۇش ئىمپېرىيســىنىڭ يەتتىنچى يىلى، ئونىنچى ئايدا* يەنى

* 16. «ئەســتىر» دە ئەگەر ئايلار نومۇر بويىچە ئېلىنغان بولســا، ئىبرانىي كالېندارىدىكى ۋاقىتنى كۆرســىتىدۇ. ئەگەر ئايلار ئىسمى بىلەن ئېلىنغان بولسا، پارس كالېندارىدىكى ۋاقىتنى كۆرسىتىدۇ. ئۇشبۇ ئايەتتىكى ۋاقىت مىلادىيە كالېندارى بويىچە تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 478ـ يىلنىڭ ئون ئىككىنچى ئېيىغا توغرا كېلىدۇ.

تەبەت ئېيىدا ئەستىر پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ ئوردىسىغا
كەلتۈرۈلدى. [17]پادىشاھ ئەستىرنى بارلىق ئاياللاردىن
ياخشى كۆردى. ئۇ پادىشاھنىڭ ئىلتىپاتى ۋە ئامراقلىقىغا
بارچە قىزلاردىن ئارتۇق سازاۋەر بولغاچقا، پادىشاھ ئۇنىڭ
بېشىغا خانىشلىق تاجىنى كىيدۈرۈپ، ۋاشتىنىڭ ئورنىغا
خانىش قىلدى. [18]كېيىندىن، پادىشاھ ھەممە ئالىي
ئەمەلدارلىرى ۋە بەگلىرىگە ئەستىر شەرىپى ئۈچۈن بىر
كاتتا زىياپەت بەردى. ھەممە ئۆلكىلەردە بايرام ئېلان
قىلىندى ۋە سېخىيلىق بىلەن ھەدىيىلەر بېرىلدى.

موردىكاينىڭ پادىشاھنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزۇشى

[19]قىزلار ئىككىنچى قېتىم ھەرەمخانىغا يىغىلغاندا،
موردىكاي ئوردىدا مەنسەپكە ئېرىشكەنىدى. [20]ئەستىر
موردىكاينىڭ تاپىلىشى بويىچە، ئۆزىنىڭ خەلقى ۋە
ئۇرۇق-ئەجدادى ھەققىدە يەنىلا ھېچكىمگە ھېچنېمە
ئېيتمىدى. ئەستىر موردىكايغا ئۇنىڭ تەربىيىسىدىكى
ۋاقتىدا بويسۇنغاندەك بويسۇناتتى.
[21]موردىكاي ئوردىدا خىزمەت قىلغان مەزگىلدە، ئوردا

دەرۋازىسىدا كۆزەتچىلىك قىلىدىغان بىغتان ۋە تەرەش ئىسىملىك ئىككى ھەرەمئاغىسى بولۇپ، ئۇلار پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشقا ئىنتايىن غەزەپلىنىپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى قەستلەپ يۈرەتتى. 22 موردىكاي بۇ سۇيىقەستنى بىلىپ قېلىپ، خانىش ئەستىرگە مەلۇم قىلدى. ئەستىر بۇ ئىشنى موردىكاينىڭ نامىدا پادىشاھقا يەتكۈزدى. 23 تەكشۈرۈلۈش ئارقىلىق بۇ ئىشنىڭ راستلىقى ئىسپاتلانغاندىن كېيىن، بۇ ئىككى كىشى دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈلدى. بۇ ۋەقە ئىمپېرىيىنىڭ تەزكىرىسىگە پادىشاھنىڭ كۆز ئالدىدا يېزىپ قويۇلدى.

ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنىڭ نەسلىنى يوقىتىش سۇيىقەستى

3 1 بۇ ئىشلاردىن كېيىن پادىشاھ ئاھاشۋىرۇش ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھاماننىڭ ئەملىنى بارلىق ئەمەلدارلارنىڭكىدىن يۇقىرى ئۆستۈردى. مەرتىۋە جەھەتتە ھامان پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ كەينىدىلا تۇراتتى. 2 ئوردىدىكى پۈتۈن ئەمەلدارلارنىڭ ھەممىسى پادىشاھنىڭ بۇيرۇغىنىدەك ھاماننىڭ ئالدىدىن

ئۆتكەندە، ئۇنىڭغا ئېگىلىپ تەزىم قىلىشاتتى. پەقەت موردىكايلا ئېگىلمەيتتى ھەم تەزىم قىلمايتتى. [3]بۇنى كۆرگەن ئوردىدىكى باشقا ئەمەلدارلار ئۇنىڭدىن:

— پادىشاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنمىغىنىڭىز نېمىسى؟ — دەپ سورىدى. [4]ئۇلار موردىكايغا بۇ گەپنى ھەر كۈنى دېيىشتى، ئەمما موردىكاي ئۇلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىدى. موردىكاي ئۇلارغا چۈشەندۈرۈپ:

— مەن يەھۇدىي، ھامانغا تەزىم قىلمايمەن، — دېدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار ھاماننىڭ موردىكاينىڭ بۇ ئىشىغا يول قويىدىغان-قويمايدىغانلىقىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن بۇ گەپنى ئۇنىڭغا دەپ قويدى.

[5]ھامان موردىكاينىڭ ئۇنىڭغا ئېگىلىپ تەزىم قىلمىغانلىقىنى كۆرۈپ ئىنتايىن غەزەپلەندى. [6]ئۇ يەنە موردىكاينىڭ يەھۇدىي ئىكەنلىكىنى بىلىشى بىلەن، يالغۇز موردىكاينىڭ ئۆزىنىلا جازالاش ئازلىق قىلىدىكەن دەپ قارىدى. شۇڭا ئۇ ئاھاشۋېرۇش ئىمپېرىيىسىدىكى پۈتۈن يەھۇدىيلارنى يەنى موردىكاينىڭ ئۆز خەلقىنى قىرىپ تاشلاشنى پىلانلىدى.

[7]ئاھاشۋېرۇش ئىمپېرىيىسىنىڭ ئون ئىككىنچى يىلى بىرىنچى ئايدا يەنى نىسان ئېيىدا* بۇ پىلاننىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشىغا بىر كۈننىڭ بەلگىلىنىشى ئۈچۈن، ھاماننىڭ ئالدىدا پۇر (چەك) تارتىلدى. پۇردا ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى**، تەخمىنەن بىر يىلدىن كېيىنكى ۋاقىت چىقتى. [8]ئاندىن ھامان پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشقا:

— ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەممە ئۆلكىلىرىگە چېچىلىپ كەتكەن شۇنداقلا ئۆز ياشايدىغان بىر خەلق بار. ئۇلارنىڭ قانۇنلىرى باشقا خەلقلەرنىڭ قانۇنلىرىغا ئوخشىمايدۇ. ئۇلار ئىمپېرىيىمىزنىڭ قانۇنلىرىغا بويسۇنمايدۇ. ئۇلارنىڭ ياشىشىغا يول قويۇش ئىمپېرىيىمىزنىڭ مەنپەئىتىگە پايدىسىزدۇر. [9]ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا،

* 7. مىلادىيە كالېندارى بويىچە تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 472- يىلنىڭ تۆتىنچى ئېيىغا توغرا كېلىدۇ.
** 7. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

ئۇلارنى يوقىتىش ئۈچۈن مەكتۇپ يازدۇرغايلا. مەن ئىمپېرىيىمىزنىڭ مەمۇرىي خىراجىتى ئۈچۈن خەزىنىگە ئۈچ يۈز ئاتمىش مىڭ كىلو كۈمۈش تاپشۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلىمەن، — دەپ مەلۇم قىلدى. [10]شۇنىڭ بىلەن پادىشاھ قوشۇلغانلىقىنى بىلدۈرۈپ، ئۆزىنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىنى يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمىنى بولغان ئاگاگىنىڭ نەسلىدىن بولغان ھامماداتانىڭ ئوغلى ھامانغا بەردى.

[11]پادىشاھ ئۇنىڭغا:

— بۇ كۈمۈشلەر ئۆزۈڭگە قالسۇن. ئۇ خەلقنى قانداق قىلىمەن دېسەڭ، شۇنداق قىل! — دېدى.

[12]شۇڭا بىرىنچى ئاينىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* ھامان پادىشاھنىڭ پۈتۈكچىلىرىنى يىغىپ، ئىمپېرىيىنىڭ ھەممە ئۆلكىلەردىكى رەئىسلىرى، بەگلىرى ۋە ئالىي ئەمەلدارلىرىغا قارىتا مەكتۇپ يازدۇردى. مەكتۇپلار ھەربىر ئۆلكە خەلقىنىڭ ئۆز تىل-يېزىقىدا بولۇپ،

* 12. مىلادىيە كالېندارى بويىچە تۆتىنچى ئاينىڭ ئون يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

ئۇلار پادىشاھنىڭ نامىدا يېزىلدى. شۇنداقلا ئۇلارغا پادىشاھنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكى بېسىلدى. [13]مەكتۇپلار چاپارمەنلەر ئارقىلىق پادىشاھنىڭ قول ئاستىدىكى ھەممە ئۆلكىلەرگە ئەۋەتىلدى. مەكتۇپلاردا: «ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* يەھۇدىيلارنىڭ قېرى-ياش، ئەر-ئايال، بالا-چاقىلىرىنىڭ ھەممىسى بىر كۈن ئىچىدە قىرىلسۇن، ئۆلتۈرۈلسۇن، يوق قىلىنسۇن، مال-مۈلۈكلىرى تالان-تاراج قىلىنسۇن» دەپ يېزىلغانىدى. [14]ھەممە ئادەمنىڭ شۇ كۈنى تەييار بولۇپ تۇرۇشى ئۈچۈن، مەكتۇپنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى ھەرقايسى ئۆلكىلەردە پەرمان بولۇپ، ھەممە پۇقرالارغا ئالدىن ئېلان قىلىنماقچى بولدى. [15]پادىشاھنىڭ ئەمرىگە بىنائەن، مەزكۇر پەرمان سۇزا قەلئەسىدە ئېلان قىلىندى. چاپارمەنلەر پەرماننى دەرھال ھەرقايسى ئۆلكىلەرگە ئېلىپ بېرىشتى. بۇ ۋاقىتتا پادىشاھ بىلەن ھامان بۇنى

* 13. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

تەبرىكلەش يۈزىسىدىن شاراب ئىچىشكە ئولتۇردى. سۇزا قەلئەسى بولسا بىسەرەمجانلىقتا قالدى.

مورىدىكاينىڭ ئەستىردىن ياردەم سورىشى

4 [1]مورىدىكاي بۇ ئىشلاردىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن ئىنتايىن قايغۇرۇپ، كىيىملىرىنى يىرتىپ، ماتاغا يۆگىنىپ، بېشىغا كۈل چېچىپ، سۇزا قەلئەسىنى ئايلىنىپ يۈرۈپ، ناھايىتى قاتتىق ئاھۇپەرياد كۆتۈردى. [2]ئۇ ئوردا دەرۋازىسىغا كېلىپ، توختاپ قالدى. چۈنكى بەلگىلىمە بويىچە ماتاغا يۆگەنگەن كىشىلەر ئوردىغا كىرگۈزۈلمەيتتى. [3]پادىشاھنىڭ پەرمانى قايسى ئۆلكىگە يېتىپ كەلسە، ئۇ يەردىكى يەھۇدىيلار قايغۇرۇپ، نالە-پەرياد ئۇرۇشتى. ئۇلار روزا تۇتۇپ، كۆز يېشى قىلىپ، ھازا تۇتۇشتى، نۇرغۇن كىشىلەر ماتاغا يۆگىنىپ، كۈلگە مىلىنىپ يېتىشتى.

[4]ئەستىرنىڭ خىزمىتىنى قىلىدىغان كېنىزەكلەر بىلەن ھەرەمئاغىلىرى مورىدىكاي ھەققىدە ئەستىرگە خەۋەر يەتكۈزگەندە، ئۇ ئىنتايىن بىئارام بولۇپ، مورىدىكايغا

كىيىم-كېچەكلەرنى ئەۋەتىپ، ئۇنىڭ ماتانى تاشلىۋېتىشىنى تەلەپ قىلدى. لېكىن موردىكاي قوبۇل قىلمىدى. [5]ئەستىرنىڭ خىزمىتىگە تەيىنلەنگەن پادىشاھنىڭ ھاتاك ئىسىملىك بىر ھەرەمئاغىسى بار ئىدى. ئەستىر ئۇنى چاقىرتىپ، موردىكاينىڭ يېنىغا بېرىپ، زادى نېمە ئىشنىڭ ئۇنى قىيناۋاتقانلىقىنى ۋە نېمىشقا ئۇنداق بولغانلىقىنى بىلىپ كېلىشكە ئەۋەتتى. [6]شۇنىڭ بىلەن ھاتاك ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدىكى مەيداندا موردىكاي بىلەن كۆرۈشتى. [7]موردىكاي يۈز بەرگەن ئىشلارنى ئۇنىڭغا بىر-بىرلەپ ئېيتىپ بەردى شۇنداقلا ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنى يوقىتىش ئۈچۈن دۆلەت خەزىنىسىگە قانچىلىك پۇل ئىئانە قىلىشنى ۋەدە قىلغانلىقىنى دېدى. [8]موردىكاي ئۇنىڭغا يەنە سۇزادا ئېلان قىلىنغان، يەھۇدىيلارنى يوقىتىش توغرىسىدىكى پەرماندىن بىر نۇسخا بەردى. موردىكاي ئۇنىڭ بۇ پەرماننى ئەستىرگە تاپشۇرۇپ بېرىشىنى ھەمدە ئەستىرگە ئەھۋالنى چۈشەندۈرۈپ، ئۇنىڭ پادىشاھقا يېلىنىپ، ئۆز خەلقىنىڭ بىر قوشۇق قېنىنى تىلىشىنى تەلەپ قىلدى.

[9]ھاتاك قايتىپ موردىكاينىڭ تەلىپىنى ئەستىرگە يەتكۈزدى. [10]ئەستىر:

— موردىكايغا مۇنۇ گەپلەرنى يەتكۈز، — دەپ ھاتاكنى يەنە ئەۋەتتى.

[11]— پادىشاھ ئوردىسىدا خىزمەت قىلىۋاتقانلار ۋە پادىشاھنىڭ قول ئاستىدىكى خەلقلىرى شۇنى بىلىدۇكى: ئەر ياكى ئايال بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، قايسى بىر كىشى چاقىرىلماي، ئىچكىرىكى ھويلىغا — پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرسە، قانۇن بويىچە ئۆلتۈرۈلىدۇ. پەقەت پادىشاھ ئۇنىڭغا قولىدىكى ئالتۇن سەلتەنەت ھاسىسىنى ئۇزىتىپ قالسا، ئۇ تىرىك قالىدۇ. مېنى بولسا پادىشاھ چاقىرمىغىلى بىر ئاي بولدى.

[12]ئەستىرنىڭ بۇ گەپلىرى موردىكايغا يەتكۈزۈلدى. [13]موردىكاي ئەستىرگە مۇنداق جاۋاپ ئەۋەتتى:

— يەھۇدىيلارنىڭ ھەممىسى ئۆلتۈرۈلىدىغان يەردە سەن «ھەرگىزمۇ ئوردىدا ياشىغانلىقىم ئۈچۈن ئامان قالىمەن» دەپ ئويلىمىغىن. [14]ئەگەر مۇشۇ ۋاقىتتا سەن سۈكۈت قىلساڭ، يەھۇدىيلارغا باشقا جايدىن ياردەم

كېلىدۇ، ئۇلار قۇتۇلۇپ قالىدۇ، لېكىن سەن پۈتۈن
جەمەتىڭ بىلەن قوشۇلۇپ ئۆلىسەن. كىم بىلىدۇ، بەلكىم
سەن مۇشۇ ۋاقىتلار ئۈچۈن خانىشلىق مەرتىۋىسىگە
ئېرىشكەندۇرسەن؟

[15]ئەستىر كېيىن موردىكايغا مۇنداق جاۋاب قايتۇردى:
[16]— سىز بېرىپ، سۇزا قەلئەسىدىكى بارلىق
يەھۇدىيلارنى يىغىڭ، سىلەر مەن ئۈچۈن روزا تۇتۇڭلار،
ئۈچ كېچە-كۈندۈز ھېچ نەرسە يېمەڭلار، ھېچ نەرسە
ئىچمەڭلار. مەنمۇ كېنىزەكلىرىم بىلەن شۇنداق قىلىمەن.
ئاندىن مەن قانۇنغا خىلاپ بولسىمۇ، پادىشاھنىڭ ئالدىغا
كىرىمەن. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلسەممۇ مەيلى.
[17]شۇنداق قىلىپ موردىكاي كەتتى ۋە ئەستىرنىڭ
تاپىلىغىنىدەك قىلدى.

ئەستىرنىڭ پادىشاھ بىلەن ھامانغا زىياپەت بېرىشى

5 [1]ئۈچىنچى كۈنى ئەستىر شاھانە لىباسنى كىيىپ،
ئوردىنىڭ ئىچكىرىكى ھويلىغا يەنى پادىشاھ تەختى
قويۇلغان خاس خانىسى ئۇدۇلىدىكى ھويلىغا كىردى.

پادشاھ خاس خانىسى ئىشىكىنىڭ ئۇدۇلىدىكى تەختىدە ئولتۇراتتى. [2]پادشاھ خانىش ئەستىرنىڭ ئىچكىرىكى ھويلىدا تۇرغىنىنى كۆرۈپ، خانىش ئۇنىڭ نەزىرىدە ئىلتىپات تاپقاچ ئالتۇن سەلتەنەت ھاسىسىنى ئۇنىڭغا ئۇزاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئەستىر ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ، ھاسىنىڭ ئۇچىنى تۇتتى. [3]پادشاھ ئۇنىڭدىن:

— ئەي خانىش ئەستىر! نېمە بولدى؟ نېمە تەلىپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيەمنىڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلساڭمۇ، ئۇ ساڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.

[4]— ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا، بۈگۈن ھامان بىلەن بىرگە، سىلى ئۈچۈن تەييارلىغان زىياپىتىمگە قەدەم تەشرىپ قىلغايلا، — دېدى ئەستىر پادشاھقا.

[5]پادشاھ:

— ئەستىرنىڭ تەلەپ قىلغىنىدەك ھاماننى دەرھال ئېلىپ كېلىڭلار، — دېدى. شۇنداق قىلىپ، پادشاھ زىياپەتكە ھامان بىلەن بىللە باردى.

[6]شاراب ئىچىلىۋاتقاندا، پادشاھ ئەستىردىن يەنە:

— ئىلتىماسىڭ نېمە؟ ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ.

نېمە تەلىپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيەمنىڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلساڭمۇ، ئۇ ساڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.
[8-7] — مېنىڭ ئىلتىماسىم ۋە تەلىپىم شۇكى: ئەگەر مەن ئالىيلىرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر بولسام، ئالىيلىرى خالىسىلا، ئەتە ئۆزلىرى ھامان بىلەن بىرگە ئىككىلىرى ئۈچۈن تەييارلىغان زىياپىتىمگە قاتنىشىپ بەرگەيلا. شۇ چاغدا سىلىنىڭ سورىغانلىرىغا جاۋاپ بېرەي، — دېدى ئەستىر.

ھاماننىڭ موردىكاينى قەستلەش پىلانى

[9]ھامان زىياپەتتىن كۆڭلى خۇش قايتتى. لېكىن ئۇ ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدىن ئۆتكىنىدە، موردىكاينىڭ ئۇ يەردە ئورنىدىن مىدىرلىماي ئولتۇرغىنىنى، ئۆزىدىن بىرئازمۇ ئەيمەنمىگەنلىكىنى كۆرۈپ، ئىنتايىن غەزەپلەندى. [10]لېكىن ئۇ غەزىپىنى بېسىۋېلىپ، ئۆيىگە قايتىپ، ئاغىنىلىرىنى چاقىرتتى ۋە خوتۇنى زەرەشىنىمۇ كەلتۈردى. [11]ھامان ئۇلارغا ئۆزىنىڭ چەكسىز بايلىقى ۋە پەرزەنتلىرىنىڭ كۆپلۈكى ھەققىدە پو ئاتتى، شۇنداقلا

پادىشاھنىڭ ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى قانداق ئۆستۈرۈپ، بارلىق ئالىي ئەمەلدارلار بىلەن بەگلەردىن يۇقىرى قىلغانلىقىنى ئاغزى ئاغزىغا تەگمەي سۆزلىدى. [12]ھامان يەنە:

— بۈلاردىن باشقا خانىش ئەستىر بەرگەن زىياپەتكە پادىشاھ بىلەن مەندىن باشقا ھېچكىم تەكلىپ قىلىنماپتۇ. ئۇ يەنە پادىشاھ بىلەن مېنى ئەتىكى زىياپەتكە تەكلىپ قىلدى! [13]بىراق مەن قاچانلا ھېلىقى يەھۇدىي موردىكاينىڭ ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدا ئولتۇرغىنىنى كۆرسەم، بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ماڭا ھېچبىر ئەھمىيەتسىز ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىمەن، — دېدى.

[14]ئۇنىڭ خوتۇنى ۋە ئاغىنىلىرى ئۇنىڭغا:

— سىز بۇيرۇق چۈشۈرۈپ، ئوتتۇز يەتتە گەز* ئېگىزلىكتە بىر دار تەييارلىتىڭ ۋە ئەتە ئەتىگەندە پادىشاھتىن موردىكاينى دارغا ئېسىشنى تەلەپ قىلىڭ. شۇنداق قىلغاندا زىياپەتكە خۇشال-خۇرام بارسىز، —

* 14. تەخمىنەن 22 مېتىرغا توغرا كېلىدۇ.

دەپ تەكلىپ بېرىشتى. ھامان بۇنى ياخشى مەسلىھەت
دەپ بىلىپ، ئېگىز بىر دار تەييارلاتتى.

پادىشاھنىڭ موردىكايغا شان-شەرەپ بېرىشى

6 [1]شۇ كۈنى كەچتە پادىشاھنىڭ ئۇيقۇسى
كەلمىگەچكە، ئىمپېرىيىنىڭ تەزكىرىسىنى ئالدۇرۇپ
ئوقۇتتى. [2]تەزكىرىنىڭ: «موردىكاي پادىشاھنى يوشۇرۇن
ئۆلتۈرۈش ھەققىدىكى بىر سۇيىقەستنى پاش قىلغان،
بۇ سۇيىقەستنى ئوردا دەرۋازىسىنى كۆزەت قىلىدىغان
بىغتان بىلەن تەرەش ئىسىملىك ئىككى ھەرەمئاغىسى
پىلانلىغان» دەپ يېزىلغان يېرىگە كەلگەندە،
[3]پادىشاھ:
— بۇ ئىش ئۈچۈن موردىكاي قانداق تەقدىرلەندى،
ئۇنىڭ ئۆزىگە نېمە ئىززەت-ئىكرام كۆرسىتىلدى؟ — دەپ
سورىدى.
پادىشاھنىڭ غۇلاملىرى:
— ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە بېرىلمەپتۇ، — دەپ جاۋاب
بېرىشتى.

[4]— ئــوردا ھويلىســـىدا كىم بار؟ — دەپ ســورىدى پادىشـــاھ. بۇ چاغدا ھامان موردىكاينى ياستىپ قويغان دارغا ئېسىشـــقا پادىشـــاھتىن ئىجازەت سوراش ئۈچۈن ئوردا ھويلىسىغا ئەمدىلا كىرگەنىدى. [5]شۇڭا پادىشاھنىڭ غۇلاملىرى ئۇنىڭغا:
— ھويلىدا ھامان تۇرىدۇ، — دەپ جاۋاب بەردى.
— ئۇنــى كىرگۈزۈڭلار! — دېدى پادىشـــاھ. [6]ھامان كىرگەندە، پادىشاھ ئۇنىڭدىن:
— پادىشـــاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشىگە نېمە كەلتۈرۈلســـە بولىدۇ؟ — دەپ سورىدى. ھامان ئۆز كۆڭلىدە: «پادىشـــاھ مەندىن باشقا كىمگىمۇ ئىززەت-ئىكرام كۆرســـەتەر ئىدى» دەپ ئويلىدى [7-8]ۋە پادىشاھقا:
— پادىشاھىمىز ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشى ئۈچۈن ئۆزلىرى كىيگەن شاھانە لىباس، ئۆزلىرى مىنگەن تاج تاقالغان ئــات ئېلىپ كېلىنســۇن. [9]ئاندىن پادىشاھنىڭ ئەڭ ھۆرمەتلىك ئالىي ئەمەلدارلىرىدىن بىرى ئۇ كىشـــىگە لىباس كىيدۈرۈپ، ئۇنـــى ئاتقا مىندۈرۈپ،

شــەھەر مەيداننى ئايلاندۇرۇپ: «قاراڭلار! پادىشــاھ ئىززەت-ئىكــرام كۆرســەتمەكچى بولغــان كىشــى مانا مۇشۇنداق قىلىنىدۇ» دەپ ئۇنىڭ ئالدىدا جار سالسۇن، — دېدى.
[10]شۇنداق قىلىپ، پادىشاھ هامانغا:
— دەرھال شــاھانە لىباس بىلەن ئاتنى كەلتۈرۈپ، ھازىرقــى دېگىنىڭ بويىچە ئــوردا دەرۋازىســى ئالدىدا ئولتۇرغــان يەھۇدىــي موردىكايغــا شــۇنداق قىــل! ئېيتقانلىرىڭدىن بىرەرســىمۇ كەم قىلىنمىسۇن! — دەپ بۇيرۇدى. [11]ھامان شاھانە لىباس بىلەن ئاتنى كەلتۈردى. موردىكايغا لىبــاس كىيدۈرۈپ، ئاتقا مىندۈردى ۋە ئۇنى شەھەر مەيدانىغا ئېلىپ بېرىپ ئايلاندۇرۇپ:
— قاراڭلار! پادىشاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشى مانا مۇشــۇنداق قىلىنىدۇ، — دەپ ئۇنىڭ ئالدىدا جار ســالدى. [12]شــۇنىڭدىن كېيىــن موردىكاي ئوردىدىكى ۋەزىپىسىنى داۋاملاشتۇرۇشقا قايتىپ كەلدى. ھامان بولســا بېشىنى چۈمكەپ، غەمكىن ھالدا دەرھال ئۆيىگە قايتىپ كەتتى. [13]ئۇ ئۆزى دۇچ كەلگەن ئىشلارنى

خوتۇنى زەرەشــكە ۋە بارلىق ئاغىنىلىرىغــا بىر-بىرلەپ سۆزلەپ بەردى. خوتۇنى ۋە مەسلىھەتچىلىرى ئۇنىڭغا:
— سىز يېڭىلىشــكە باشــلىغان موردىكاي يەھۇدىي نەســلىدىن بولغاچقا، ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرالمايسىز، سىز چوقۇم ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا يېڭىلىپ قالىسىز، — دېدى.
[14]ئۇلار سۆزلىشــىپ تۇرغىنىــدا، ئوردىنىــڭ ھەرەمئاغىلىرى كېلىپ، ھاماننى ئەستىرنىڭ تەييارلىغان زىياپىتىگە بېرىشقا ئالدىراتتى.

ھاماننىڭ دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈلۈشى

7 [1-2]شــۇنىڭ بىلــەن پادىشــاھ ھامان بىلــەن بىللە ئەستىرنىڭ زىياپىتىگە باردى. شاراب ئىچىلىۋاتقاندا، پادىشاھ ئەستىردىن يەنە:
— ئــەي، خانىــش ئەســتىر! ئىلتىماســىڭ نېمــە؟ ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ. نېمە تەلىپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيەمنىــڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلســاڭمۇ، ئۇ ســاڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.
[3]ئەستىر:

— ئەگەر مەن ئالىيلىرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر بولسام، ئالىيلىرى خالىسىلا، ئىلتىماسىم ئۈچۈن جېنىمنى قۇتۇلدۇرغايلا. تەلىپىم ئۈچۈن خەلقىمنىڭ ھاياتىنى ساقلىغايلا. [4]مەن ۋە خەلقىم قىرىلىپ، ئۆلتۈرۈلۈپ، يوق قىلىنىشقا سېتىلىپ كەتتۇق. ئەگەر بىز پەقەت قۇل ۋە دېدەكلىككە سېتىلىپ كەتكەن بولساق، مەن سۈكۈت قىلار ئىدىم چۈنكى بىزنىڭ كۈلپەت تارتىشىمىز پادىشاھقا ئېلىپ كېلىدىغان كۆڭۈلسىزلىككە سېلىشتۇرغاندا ھېچ گەپ ئەمەس، — دەپ جاۋاب بەردى.

[5]ئۇ ۋاقىتتا پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش خانىش ئەستىردىن:

— ئۇ كىم ئىكەن؟ بۇنداق قىلىشقا جۈرئەت قىلالايدىغان كىشى قەيەردە ئىكەن؟ — دەپ سورىدى.

[6]— بىزنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنىمىز دەل بۇ رەزىل ھاماننىڭ ئۆزى! — دەپ جاۋاب بەردى ئەستىر.

ھامان پادىشاھ ۋە خانىش ئالدىدا تىترەپ كەتتى. [7]پادىشاھ غەزەپ بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ، زىياپەتخانىدىن ئوردا گۈلزارلىقىغا چىقىپ كەتتى. ھامان پادىشاھنىڭ

ئۆزىنى بوش قويۇۋەتمەيدىغانلىقىنى بىلىپ، خانىش ئەستىردىن بىر قوشۇق قېنىنى تىلەش ئۈچۈن قالدى. [8]پادىشاھ ئوردا گۈلزارلىقىدىن زىياپەتخانىغا قايتىپ كىرگىنىدە، ھامان خانىش ئەستىر يانپاشلاپ ياتقان ئۇزۇن ئورۇندۇققا ئۆزىنى تاشلاپ ياتاتتى. پادىشاھ:

— مەن تۇرۇقلۇق، ئۇ مېنىڭ ئوردامدا خانىشقا ئەدەپسىزلىك قىلىۋاتامدۇ نېمە؟ — دەپ ۋارقىرىدى. پادىشاھ شۇنداق دېيىشى بىلەنلا ھەرەمئاغىلىرى ھاماننىڭ باش-كۆزىنى چۈمكەپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە تەييار بولدى. [9]پادىشاھنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋاتقان ھەرەمئاغىلىرىدىن ھاربونا ئىسىملىك بىرسى:

— ھامان ئالىيلىرىنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزغان موردىكاينى ئېسىش ئۈچۈن ئوتتۇز يەتتە گەز ئېگىزلىكتە ياساتقان دار ئۇنىڭ ھويلىسىدا تۇرىدۇ! — دېدى.

— ئۇنىڭغا ھاماننىڭ ئۆزىنى ئېسىڭلار! — دەپ ئەمر قىلدى پادىشاھ. [10]شۇنىڭ بىلەن موردىكاينى ئاسماقچى بولغان دارغا ھاماننىڭ ئۆزى ئېسىلدى. شۇندىلا پادىشاھنىڭ غەزىپى بېسىلدى.

موردىكاي بىلەن ئەستىرنىڭ ئۆز خەلقىنى قۇتقۇزۇشى

8 [1]شۇ كۈنى پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش يەھۇدىيلارنىڭ
دۈشمىنى ھاماننىڭ پۈتۈن ئۆي-جاي، مال-مۈلكىنى
خانىش ئەستىرگە بەردى. موردىكاينىڭ پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا
كىرىشىگە ئىجازەت بېرىلدى. چۈنكى ئەستىر پادىشاھقا
ئۇنىڭ ئۆز تۇغقىنى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەرگەنىدى.
[2]پادىشاھ ھاماندىن تارتىۋېلىنغان مۆھۈرلۈك ئۈزۈكنى
موردىكايغا بەردى. ئەستىر موردىكايغا ھاماننىڭ ئۆي-جاي،
مال-مۈلكىنى باشقۇرۇشنى ھاۋالە قىلدى. [3]ئەستىر يەنە
پادىشاھنىڭ ئايىغىغا يىقىلىپ، يىغلاپ تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن
ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنىڭ
نەسلىنى يوقىتىش سۈيىقەستىنى بىكار قىلىشنى يېلىنىپ
سورىدى. [4]پادىشاھ ئەستىرگە ئالتۇن سەلتەنەت ھاسىسىنى
ئۇزاتقانىدى، ئەستىر پادىشاھنىڭ ئالدىدا ئورنىدىن تۇرۇپ:
[5]ــ ئەگەر مەن ئالىيلىرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر
بولسام، ئالىيلىرى توغرا تېپىپ، مەندىن مەمنۇن
بولسىلا، ئالىيلىرى خالىسىلا، بىر ئەمر چۈشۈرۈپ،

ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان هاماداتانىڭ ئوغلى هامانىڭ
ئىمپېرىيىلىرىنىڭ هەممــە ئۆلكىلىرىدىكى يەهۇدىيلارنى
يوقىتىش ئۈچۈن يازدۇرغان مەكتۇپلىرىنى بىكار قىلغايلا.
[6]مەن خەلقىمنىڭ يوقىتىلىشىغا، تۇغقانلىرىمنىڭ قىرىلىشىغا
قانداقمۇ چىداپ تۇرالايمەن؟ — دېدى.
[7]پادىشاه ئاهاشۋېرۇش خانىش ئەستىر بىلەن يەهۇدىي
موردىكايغا مۇنداق دېدى:
— هامان يەهۇدىيلارنى قىرىپ تاشلىماقچى بولغانلىقى
ئۈچۈن، ئۇنى دارغا ئاستۇردۇم ۋە مال-مۈلكىنى ئەستىرگە
بەردىــم. [8]ئەمدى خالىغىنىڭلارچــە، مېنىــڭ نامىمــدا
يەهۇدىيلارغــا مەكتۇپ يېزىپ، مۆهۈرلــۈك ئۈزۈكىمنى
بېسىڭلار. شۇنى ئېسىڭلاردا تۇتۇڭلاركى، پادىشاهنىڭ
نامىدا يېزىلىپ، پادىشاهنىڭ مۆهۈرلۈك ئۈزۈكى بېسىلغان
هەرقانداق مەكتۇپ بىكار قىلىنمايدۇ.
[9]شۇنىڭ بىلەن ئۈچىنچى ئاينىڭ يەنى شىۋان ئېيىنىڭ
يىگىرمــە ئۈچىنچــى كۈنــى* موردىكاي پادىشــاهنىڭ

---

* 9. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئالتىنچى ئاينىڭ يىگىرمە بەشىنچى
كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

پۈتۈكچىلىرىنى يىغىپ، يەھۇدىيلارغا ۋە ھىندىستاندىن مىسىرنىڭ نىرىسىغىچە بولغان ئىمپېرىيىنىڭ جەمئىي بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىسىدىكى رەئىسلىرى، بەگلىرى ۋە ئەمەلدالىرىغا قارىتا، مەكتۇپ يازدۇردى. مەكتۇپلار ھەربىر ئۆلكىنىڭ ئۆز تىل-يېزىقىدا شۇنداقلا يەھۇدىيلارنىڭ تىل-يېزىقىدا يېزىلدى. [10]موردىكاي پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ نامىدا يازدۇرغان بۇ مەكتۇپلارغا ئۇنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىنى باستۇردى ۋە ئۇلارنى ئوردىدىكى چاپقۇر ئاتلارغا مىنگەن چاپارمەنلەر ئارقىلىق تارقاتتى.

[11]مەزكۇر مەكتۇپلاردا پادىشاھ ھەر قايسى شەھەرلەردىكى يەھۇدىيلارنىڭ ئۆزىنى قوغداش ئۈچۈن بىرلىشىشىگە ئىجازەت بەرگەن. يەھۇدىيلارنىڭ ئۆزلىرىگە ھۇجۇم قىلماقچى بولغان ھەرقانداق مىللەت ۋە ئۆلكىدىن بولغان ئادەملەرنى ۋە ئۇلارنىڭ خوتۇن-بالىلىرىنى قىرىشقا، ئۆلتۈرۈشكە، يوق قىلىشقا ۋە ئۇلارنىڭ مال-مۈلۈكلىرىگە ئىگە بولۇشقا رۇخسەت بېرىلگەن. [12]بۇ ئىش پۈتۈن ئۆلكىلەردە ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى

ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* يەنى ئەسلىدە يەھۇدىيلارنى قىرغىن قىلىشقا بەلگىلەنگەن كۈنى، بىر كۈن ئىچىدە ئىجرا قىلىنسۇن دەپ بېكىتىلدى. [13]بۇ مەكتۇپنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى ھەرقايسى ئۆلكىلەردە پەرمان بولۇپ جاكارلىنىدىغان ۋە ھەممە ئادەمگە ئۇقتۇرۇلىدىغان بولدى. شۇنداق بولغاندا يەھۇدىيلار دۈشمەنلىرىدىن شۇ كۈنى ئىنتىقام ئېلىشقا تەييار بولالايتتى. [14]چاپارمەنلەر ئوردىدىكى چاپقۇر ئاتلارغا مىنىپ پادىشاھنىڭ بۇيرۇقى بويىچە جىددىي ئاتلاندى، سۇزادىكى قەلئەدىمۇ بۇ پەرمان ئېلان قىلىندى.

[15]موردىكاي ئاق ۋە كۆك شاھانە لىباسنى كىيىپ، كەندىر يىپتىن توقۇلغان سۆسۈن رەڭ يەكتەك كىيىپ، بېشىغا ئالتۇن تاجنى تاقاپ، پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىدىن چىقتى. سۇزا شەھىرى خۇشاللىق تەنتەنىلىرىگە چۆمدى. [16]يەھۇدىيلارغا نىسبەتەن بۇ چاغ

* 12. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

بەخت-سائادەتكە ئېرىشكەن، شاد-خوراملىق ۋە ئىززەت-ھۆرمەتكە تولغان چاغ بولدى. [17]پادىشاھنىڭ پەرمانى ھەممە ئۆلكە ۋە شەھەرلەرگە يېتىپ بارغاندا، ئۇنى ئاڭلىغان يەھۇدىيلار شادلىققا تولۇپ، خۇشاللىق زىياپىتى بېرىشتى، بايرام قىلىش ئارقىلىق تەبرىكلەشتى. نۇرغۇن يەرلىك ئاھالىلەر يەھۇدىيلاردىن قورقۇشۇپ، يەھۇدىي بولۇۋېلىشتى.

يەھۇدىيلارنىڭ ئۆز دۈشمەنلىرىنى مەغلۇپ قىلىشى

9 [1]ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* كەلدى. بۇ پادىشاھنىڭ پەرمانىنىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدىغان كۈنى، شۇنداقلا يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمەنلىرى ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غالىب كېلىشكە ئۈمىد باغلىغان كۈن ئىدى. ئەكسىچە بۇ كۈندە يەھۇدىيلار ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غەلىبە قىلدى. [2]يەھۇدىيلار ئۆزلىرىگە

---

* 1. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

زىيانكەشلىك قىلغۇچىلارغا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ پۈتۈن ئۆلكىلىرىدىكى ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق شەھەرلەردە يىغىلىشتى. جايلىرىدىكى خەلقلەر ئۇلاردىن قورقۇشاتتى. شۇڭا ئۇلارغا ھېچكىم قارشىلىق كۆرسىتەلمىدى. [3]پۈتۈن ئۆلكىلەرنىڭ رەئىسلىرى، ئالىي ئەمەلدارلىرى، بەگلىرى ۋە ئوردا ئىشلىرىغا مەسئۇل خادىملار موردىكايدىن قورققاچقا، يەھۇدىيلارغا ياردەم بېرىشتى. [4]چۈنكى موردىكاينىڭ ھوقۇق دائىرىسى بارغانسېرى كېڭىيىش بىلەن ئۇ ئوردىدا ئىنتايىن نوپۇزلۇق بولۇپ، ئۇنىڭ نام-شۆھرىتى بارلىق ئۆلكىلەرگە تارقالغانىدى.

[5]شۇڭا يەھۇدىيلار ئۆز دۈشمەنلىرىگە خالىغىنىنى قىلدى. ئۇلار دۈشمەنلىرىنى قىلىچ بىلەن قىرىپ يوقاتتى. [6]يەھۇدىيلار سۇزا قەلئەسىدىلا بەش يۈز كىشىنى ئۆلتۈردى. [7-10]ئۇلارنىڭ ئىچىدە يەھۇدىيلارنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى ھاماداتانىڭ ئوغلى بولغان ھامانىنىڭ ئون ئوغلىمۇ يەنى پارشانداتا، دالپۇن، ئاسپاتا، پوراتا، ئادالىيا، ئارىداتا، پارماشتا، ئارساي، ئارىداي ۋە ۋايزاتالارمۇ

بار ئىدى. يەھۇدىيلار دۈشمەنلىرىنى ئۆلتۈردى، لېكىن
ئۇلارنىڭ ھېچقانداق مال-مۈلكىنى ئولجا ئالمىدى.
[11]شۇ كۈنى سۇزا قەلئەسىدە ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ
سانى پادىشاھقا مەلۇم قىلىنغاندى، [12]پادىشاھ خانىش
ئەستىرگە:
— يەھۇدىيلار يالغۇز سۇزا قەلئەسىدىلا بەش يۈز
ئادەم ئۆلتۈرۈپتۇ. ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ ئىچىدە ھاماننىڭ
ئون ئوغلىمۇ بار ئىكەن، ئىمپېرىيىنىڭ باشقا ئۆلكىلىرىدە
يەنە نېمە ئىشلار قىلىغاندۇر؟ ئەمدى ئىلتىماسىڭ نېمە؟
ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ. يەنە نېمە تەلىپىڭ بار؟
دېگىنىڭ كېلىدۇ، — دېدى. [13]ئەستىر:
— ئالىيلىرى خالىسىلا، سۇزادىكى يەھۇدىيلارنىڭ
ئەتىمۇ بۈگۈنكى پەرمان بويىچە ئىش قىلىشىغا ئىجازەت
بەرگەيلا ھەمدە ھاماننىڭ ئون ئوغلىنىڭ جەسەتلىرىنى
دارغا ئاستۇرغايلا، — دەپ جاۋاپ بەردى.
[14]پادىشاھ شۇ بويىچە پەرمان چۈشۈردى ۋە بۇ پەرمان
سۇزادا جاكارلاندى. ھاماننىڭ ئون ئوغلىنىڭ جەسەتلىرى
دارغا ئېسىلدى.

[15]ئادار ئېيىنىــڭ ئــون تۆتىنچى كۈنى* ســۇزادىكى يەھۇدىيلار يەنە بىر قېتىم جەم بولۇپ، سۇزادا ئۈچ يۈز ئادەمنى قىــردى. لېكىن ئۇلار ئوخشاشــلا مال-مۈلۈك ئولجا ئالمىدى.

[16]ئادار ئېيىنىڭ ئــون ئۈچىنچى كۈنى* ئىمپېرىيىنىڭ ھەر قايسى ئۆلكىلىرىدىكى باشقا يەھۇدىيلارمۇ يىغىلىشىپ ئۆزلىرىنى قوغداشقاندى. ئۆزلىرىگە ئۆچمەنلىك قىلغان يەتمىش بەش مىڭ كىشىنى ئۆلتۈرۈپ، ئارام تاپقاندى. لېكىن مال-مۈلۈككە قول تەگكۈزمىگەندى. [17]ئىككىنچى كۈنى ئۇلار دەم ئالدى ھەم بۇ كۈننى خۇشاللىق زىياپىتى كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى. [18]سۇزادىكى يەھۇدىيلار بولسا ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى، ئــون تۆتىنچى كۈنلىرى*

---

* 15. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.
* 16. مىلادىيــە كالېنــدارى بويىچە ئۈچىنچــى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.
* 18. مىلادىيــە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچــى ئاينىڭ يەتتىنچى، سەككىزىنچى كۈنلىرىگە توغرا كېلىدۇ.

يىغىلىشىپ، ئۆزلىرىنى قوغداشتى. ئۇن بەشىنچى كۈنى* دەم ئالدى ھەم بۇ كۈننى خۇشاللىق زىياپىتى كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى. [19]شۇڭا كىچىك يېزا-كەنتلەردە تۇرىدىغان يەھۇدىيلار ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى كۈننى* خۇشاللىق زىياپىتى بېرىدىغان ئارام ئېلىش كۈنى قىلىپ، بىر-بىرىگە سوۋغاتلار تەقدىم قىلىشىدىغان بولدى.

پۇرىم بايرىمىنىڭ كېلىپ چىقىشى

[20]موردىكاي بۇ ئىشلارنى خاتىرىلەپ، پۈتۈن ئاھاشۋېروش ئىمپېرىيىسىنىڭ يىراق-يېقىن ئۆلكىلىرىدىكى يەھۇدىيلارغا مەكتۇپ يېزىپ ئەۋەتىپ، [21]ئۇلارنىڭ ھەر يىلى ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى ۋە ئون بەشىنچى كۈننى* ھېيت كۈنى قىلىشلىرىنى بۇيرۇدى. [22]بۇ كۈنلەر

* 18. مىلادىيە كالېندارى بويىچە تۇققۇزىنچى كۈنگە توغرا كېلىدۇ.
* 19. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى كۈنگە توغرا كېلىدۇ.
* 21. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى، تۇققۇزىنچى كۈنلىرىگە توغرا كېلىدۇ.

يەھۇدىيلارنىڭ دۈشــمەنلىرىدىن ئارام تاپقان كۈنلەر، بۇ ئاي يەھۇدىيلارنىڭ قايغۇلىرى شادلىققا، مۇڭ-زارلىرى خۇشــاللىققا ئايلانغان ئاي ئىدى. ئۇلارنىڭ بۇ كۈنلەرنى زىياپەتلەر بېرىــش بىلەن ئۆتكۈزۈپ، ئۆزئارا شــۇنداقلا كەمبەغەللەرگە سوۋغاتلار بېرىشلىرى بۇيرۇلدى.

[23]بۇنىڭ بىلــەن يەھۇدىيــلار مورد‍ىكاينىڭ ئۆزلىرىگە يېزىپ قالدۇرغىنــى بويىچە ئىش قىلدى ۋە باشــلىغان بــۇ ھېيتنــى داۋاملاشتۇرۇشــنى قــارار قىلىشــتى. [24]يەھۇدىيلارنىڭ ئەشــەددىي دۈشــمىنى، ئاگاگنىــڭ نەسلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھامان يەھۇدىيلارنى يوقىتىش سۇيىقەستىنى پىلانلىغانىدى. ئۇ يەھۇدىيلارنى يوقىتىــش ئۈچــۈن پۇر (چــەك) تارتىــش ئارقىلىق بىر كۈننى بەلگىلىگەنىدى. [25]لېكىن ھاماننىڭ سۇيىقەســتى پادىشاھنىڭ قۇلىقىغا يەتكەندە، پادىشاھ ھاماننىڭ ئۆزى پىلانلىغــان يەھۇدىيلارغا زىيانكەشــلىك قىلىش پىلانى ئۇنىڭ ئۆز بېشــىغا كەلســۇن دەپ ئەمر يازدۇرغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ھامان ھەم ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ھەممىسى دارغا ئېسىلغان ئىدى.

[26]هامان تارتقان چەك «پۇر» دەپ ئاتالغاچقا، يەھۇدىيلار خاتىرىلىگەن بۇ كۈنلەرمۇ «پۇرىم» دەپ ئاتالدى. يەھۇدىيلار موردىكاي يازغان مەكتۇپ، ئۆزلىرىنىڭ كۆرگەنلىرى ۋە بېشىدىن ئۆتكۈزگەنلىرى ۋەجىدىن، [27]ئۆزلىرى، ئەۋلادلىرى ۋە ئۇلار بىلەن بىرلەشكەن كىشىلەر ئۆچۈن بىر ئەنئەنە بەلگىلەپ، موردىكاينىڭ يېزىپ قالدۇرغىنى بويىچە ھەر يىلى بۇ ئىككى كۈننى خاتىرىلەشنى قارار قىلدى. [28]ئۇلار ھەم بۇ كۈنلەر ئىمپېرىيىنىڭ ھەربىر ئۆلكە ۋە شەھەرلىرىدە، ھەممە ئائىلىلەردە خاتىرىلىنىشى ۋە ئەۋلادتىن ئەۋلادقىچە داۋاملىشىشى كېرەك، بۇ كۈنلەرنىڭ يەھۇدىيلار ئارىسىدا خاتىرىلىنىشى ھېچقاچان توختاپ قالماسلىقى شۇنداقلا يۈز بەرگەن ئىشلار ئەۋلادلار تەرىپىدىن ھەرگىز ئۇنتۇلۇپ قالماسلىقى كېرەك، دەپ قارار قىلدى.

[29]ئابىھائىلنىڭ قىزى خانىش ئەستىرمۇ يەھۇدىي موردىكاي بىلەن بىللە، پۇرىم بايرىمى توغرىسىدىكى ئىككىنچى مەكتۇپنى ئۆز ھوقۇقى بويىچە يېزىپ، ئۇنى كۈچكە ئىگە قىلدى.

[30]بۇ مەكتۇپلار پادىشاھ ئاھاشۋىرۇش ھاكىمىيىتى ئاستىدىكى بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىدىكى پۈتۈن يەھۇدىيلارغا يېزىلغانىدى. مەكتۇپلاردا يەھۇدىيلارغا تىنچلىق-ئامانلىق تىلەنگەنىدى. [31]بۇ مەكتۇپلار پۇرىم بايرىمىنى بەلگىلىدى. بۇ بايرامنىڭ ھەر يىلى بەلگىلەنگەن كۈنلەردە خاتىرىلىنىشىنى يەھۇدىي موردىكاي بىلەن خانىش ئەستىر ئوتتۇرىغا قويدى. خەلقلەر خۇددى ئۆزلىرى ۋە ئەۋلادلىرى ئۈچۈن روزا تۇتۇش ۋە قارىلىق تۇتۇش ۋاقتىنى بەلگىلەشنى قارار قىلغاندەك، بۇ بايرامنى ئۆتكۈزۈشنىمۇ قارار قىلدى. [32]ئەستىرنىڭ بۇيرۇقى پۇرىم بايرىمىغا ئائىت قائىدىلەرنى بەلگىلىدى ۋە بۇلارنىڭ ھەممىسى خاتىرە كىتابىغا يېزىلدى.

پادىشاھ ئاھاشۋىرۇش بىلەن موردىكاينىڭ ئۇتۇقى

10 [1]پادىشاھ ئاھاشۋىرۇش ئۆز ئىمپېرىيىسىنىڭ پۈتۈن يەرلىرىدىن، ھەتتا ئوتتۇرا دېڭىزغىچە بولغان جايلاردىن ئالۋان يىغاتتى. [2]ئۇنىڭ كۈچ-قۇدرىتى، پائالىيەتلىرى ۋە موردىكاينى قانداق ئۆستۈرۈپ، مەرتىۋىگە

چىقارغانلىقى پېرسىيە ۋە مېدىيا پادىشاھلىرىنىڭ
تەزكىرىسىگە يېزىلغانىدى. 3 يەھۇدىي موردىكاي ئۆز
خەلقىنىڭ بەختىنى ئىزدەپ، ئۆز مىللىتىنىڭ تىنچلىقىنى
ياقلىغاچقا، يەھۇدىيلار ئارىسىدا ئىززەت تېپىپ،
قېرىنداشلىرىنىڭ قەدىرلىشىگە ئېرىشكەنىدى. ئۇ مەرتىۋە
جەھەتتە پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ كەينىدىلا تۇراتتى.

«رۇت، يۇنۇس، ئەستىر»

مۇقەددەس كىتابتىن پارچىلار

(ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى)

《圣经中的〈路得记〉，〈约拿书〉和〈以斯帖记〉》
（现代维吾尔文译本）

جېنۋەي چەكلىك ھەسسىدارلىق شىركىتى نەشر قىلدى
鎮 偉 有 限 公 司 出版
جۇڭگو شياڭگاڭ 中国 香港
كومپيۇتېر تور ئادرېسى: www.UMKJ. org
ئېلېكترونلۇق پوچتا ئادرېسى: kitab@UMKJ.org

2010- يىل 02- ئاي 1- نەشرى
2010- يىل 02- ئاي 1- بېسىلىشى

خەرىتىلەر © Biblica دىن
ئىشلىتىش روخسىتىنى ئالدۇق. بېسىپ تارقىتىش ھوقۇقى بىزدە.

ISBN : 978-962-8457-09-0

© ئۇيغۇرچە «مۇقەددەس كىتاب» جەمئىيىتى